

SLOVENSKO DOMOBRANSTVO

LETO I.
ŠTEVILKA

17

25. 12.
1945.

Do hudega boja
Nach heftigem Kampf

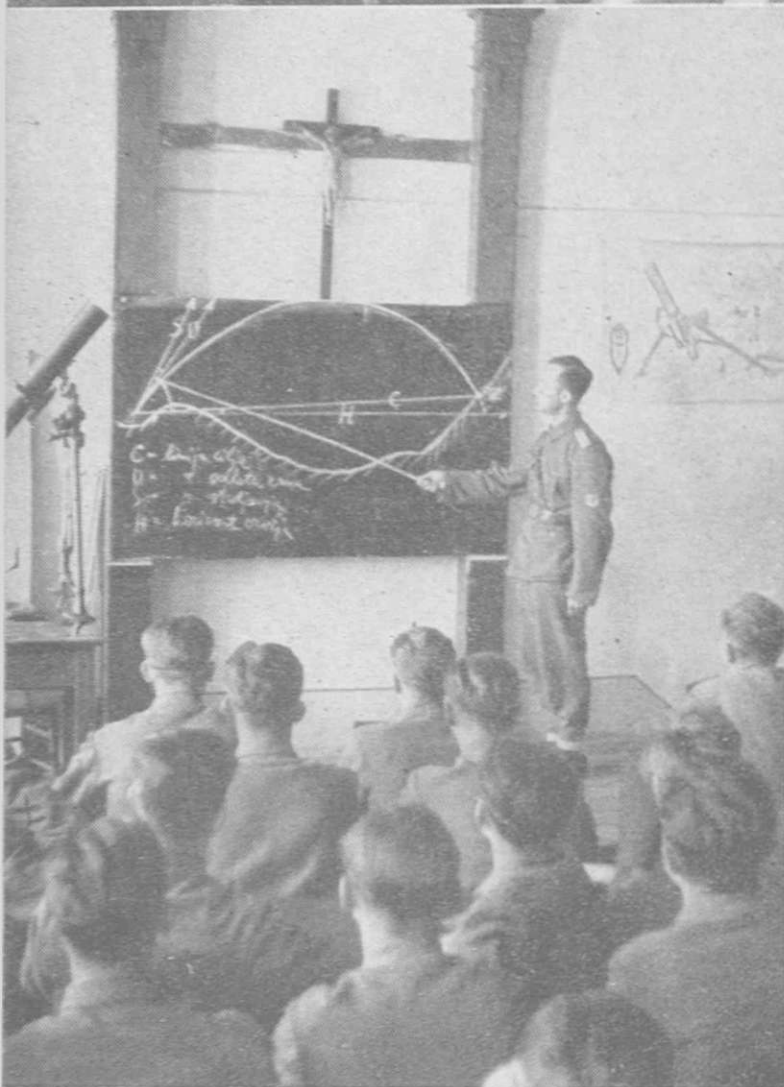
MINOMETALEC-

NASŒ BOŒNI TOVARISŒ

*Granatwerfer-unsere
Kampfkameraden*

TeŒki minometalec je uŒinkovito oroŒje. Njegovi zamolkli rafali dajejo takt skoraj siehernemu veŒjemu spopadu domobrancev s komunisti. Cim-veŒja je trma komunistiŒne brigade, tem hitreje udrihajo teŒke mine po poloŒajih. Zmagovit domobranski naskok poŒanje uspehe. — V veŒŒih rokah je teŒki minometalec zelo nevaren za nasprotnika. Bistre domobranske glave kaj hitro prodro v njegove skrivnosti in spretno roke se kmalu privadijo potrebnih prijemov.

Die schweren Granatwerfer sind bei einer geschickten Kampfführung oft eine entscheidende Waffe. Ihre dumpfen Abschüsse und das Krachen ihrer Granaten geben bei jedem größeren Einsatz dem Kampf seinen Takt. Je hartnäckiger der Eigensinn der kommunistischen Brigaden ist, desto schneller schlagen die Granaten in ihren Stellungen ein. Die Handhabungen an dieser für den Feind äußerst gefährlichen Waffe hat der intelligente Landeswehrmann sehr bald begriffen und bald wird sich im Kampf das bewähren, was er in einer eingehenden Ausbildung gelernt hat.

ZA VARSTVO NAŠE PRESTOLNICE

So sichern wir
unsere Hauptstadt

Ljubljancani še niso pozabili tistih dni, ko so trepetali pred zahrbtnimi pouličnimi morilci in še hujšimi savojskimi represalijami. Slovensko domobranstvo, ki mu je bila poverjena skrb za mirno življenje naše prestolnice, je zato uvedlo kontrolo vseh prehodov v ljubljanski okolici ter tako preprečilo nadaljnja komunistična zločinstva.

Die Laibacher vergessen noch immer nicht jene Tage, in denen sie vor Straßenräubern und den noch ärgeren savoyischen Repressalien zitterten. Die slowenische Landeswehr, der die ruhige Abwicklung des ganzen öffentlichen Lebens in der Residenzstadt anvertraut wurde, hat deshalb in der ganzen Laibacher Umgebung die Kontrolle der Übergänge eingeführt und damit jeder weiteren kommunistischen Untat Einhalt geboten.

Marod nas dokaze hrani

Beweise bewahrt unser Volk

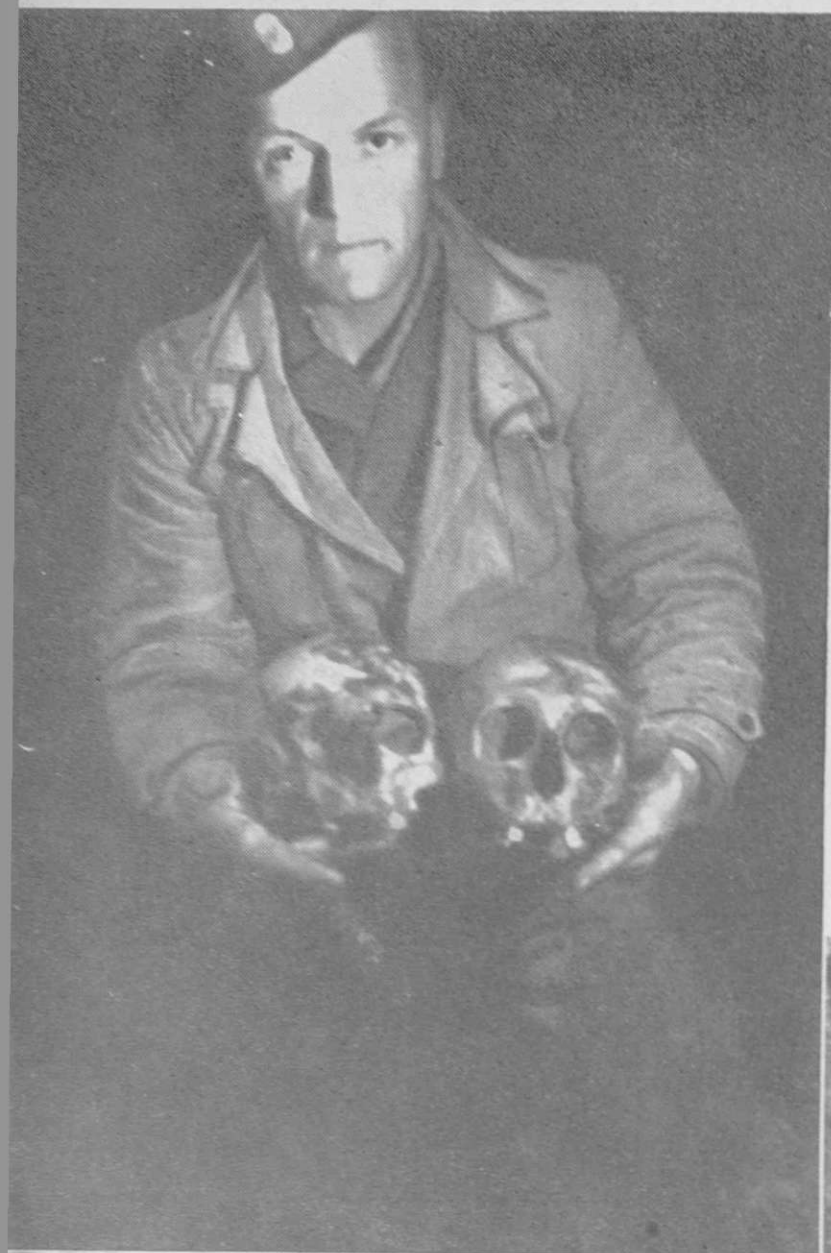

Konec marca so notranjegoriški domobranci obiskali Krimsko jamo, eno strahotnih grobišč, v katera so rdeči rabilji leta 1942. in 1943. zmetali na stotine svojih žrtev. Posebna skupina domobrancev se je spustila v brezno, fotografirala notranjost in prinesla iz nje več lobanj, ženske čevlje in ostanke oblek v brezno vrženih Slovencev.

Das waren zwei Menschen, zwei junge Slowenen, die einst mit heißer Liebe und ganzem Herzen zu ihrem Volk und ihrem Vaterlande standen und es nicht der Willkür der Kommunisten überlassen wollten. Zwei, unter vielen hunderten, die in den Jahren 1942/43 erschlagen und hineingestoßen wurden in die Karsthöhlen des Krim. Sie und die vielen hundert Opfer, die oft noch halb lebend hinuntergestürzt wurden, sollten verschwinden, um nicht Zeugen der bolschewistischen Mordgier zu sein.

Ein Grauen überkommt alle, die hier das unmenschliche Wüten der Banden feststellen mußten und die sich in die kaum zugänglichen Löcher hinabließen, um wenigstens schätzungsweise die vielen Opfer festzustellen.

Nun sind uns die Toten stumme Mahner und warnen uns, nicht abzuweichen von dem Weg, den wir zur Rettung unseres Volkes und unserer Heimat beschritten haben. Sie verpflichten uns, den Kampf fortzusetzen, bis wir das Ziel erreicht haben, das uns vor diesen Greueln für immer schützen soll.

Obisk v Krimski jami

O strahotni Krimski jami, ki je množičen grob naših rojakov, žrtev rdečih rabljev, sem slišal že zdavnaj prej. V glavnem sem si to nesrečno mesto predstavljal tako kot je: globoko, kraško brezno s strmimi in vlažnimi stenami, ki se na dnu potem širijo. Krimska jama pa je globoka približno 25 m in se na dnu razširi samo v eno smer, tako da je podobna veliki skalnati razpoki.

Dne 23. marca v najzgodnejših jutranjih urah smo izstopili pred borovniškim mostom skupno z notranjegoriškimi domobranci. Bila je še noč, ko smo korakali pod visokimi oboki starega železniškega viadukta tiho in enakomerno. Le poveljnikov ovčjak Pino, ki je nekoč služil cesarsko — savojsko vojsko, dokler ga ni vzela k sebi četni poveljnik, bivši častnik iz vaških straž, se je razposajeno podil po svežem mrzlem zraku prihajajočega spomladanskega jutra.

Ko so pogasile že po večini vse zvezde na nebu, se nam je na križpotju pridružilo še nekaj domobrancev iz sosednje postojanke, ki so prav tako bili namenjeni z nami. Šli smo v smeri juga. Ko smo prešli ravnico med grmičevjem in potokom, smo se vzpeli strmo navkreber. Po dveinpolurni hoji smo bili na mestu.

Jama leži nekaj deset metrov vstran od gozdne poti in je obdana s smrečjem in bukovjem. Ob jamskem žrelu smo se oprijemali debelih in močnih vej na grmovju, da smo lahko gledali v globino. Iz nje so se bleščale bele kosti, izza vejevja in tanjših debel, ki so jih rdeči zločinci nametali na trupla nesrečnih žrtev, da bi prikriili svoj gnusen zločin.

Ker sem imel že izkušnje iz strahotnih jelendolskih grobišč, sem se prav rad odzval častnikovemu povabilu, ko je odpiral nahrbtnik in odpasal čutaro, da se z malico okrepimo. Bil sem pripravljen še na hujše prizore, kakršni zahtevajo, da se človek tudi telesno pripravi nanje. V Jelendolu sem se z lastnim nadziranjem preizkusil, koliko lahko prenesem; moram ugotoviti, da se z močnim duhom premagajo najhujši trenutki. Tukaj nisem pričakoval tako strahotnih prizorov in z po razkrajajočih telesih nasičenega zraka, ker so mi očividci pripovedovali pred časom, da so trupla že skoraj zgnila.

Domobranci so privezovali k drevesom dolge vrvi, drugi so pripravljali karbidovko, naš fotograf, viš. narednik Pavlovčič, se je ukvarjal s fotoaparatom, poročnik Beránek pa je že skiciral žrelo jame. Oblekel sem suknjič iz šotorskega krila, si popravil šajkačo in čakal na trenutek, ko bo prvi domobranec javil, da je na dnu, ter odvezal vrv. Ko se je to zgodilo, so me privezali čez prsi, v roke pa sem prijel še drugo vzporedno vrv. Prst in kamenje se je kotalilo pred menoj in za menoj, da so mi padali tudi debelejši kamni po ramenih in po glavi, ko so me spuščali čez previs, ki je kot nalašč za to, da ti posname kožo s prstov, če nisi pri tem previden. Ko sem prispel na dno in se odvezoval, je moj predhodnik že dvigal tramovje in svetil s karbidovko med vlažnimi stenami. Šele sedaj sem videl, kako težavno je tukaj delo. Jama je ozka in globoka, na skeletih pa leži grmada vejevja in drugega lesa. Zrak je čist in niti najmanjšega sledu ni o razkrajajočih se telesih. Vse je že gola kost. Mirno, kakor da

opravljam običajen posel, sem dvigal lobanje in kosti ter jih zlagal na skupno mesto. — Kadar doživlja človek velike in tragične dogodke, otopi ali pa gre mimo njih kot da se ni zgodilo nič posebnega. V tem vidim skrb božje previdnosti, ki je prizanšla slabotnemu človeškemu srcu ter mu pomagala tako, da ga v takih trenutkih nekako omrvi, sicer ne bi moglo prenesti vsega težkega bremena. — Prvič v življenju imam v rokah človeško lobanjo iz groba in prav mirno ogledujem vrte kosti na njej, ki so se poškodovale bodisi pri padcu ali pri mučenju. Druga lobanja, ki jo imam v roki, ima ob sencih pravilno okroglo luknjo. Na drugi strani je luknja večja; je popolnoma razvidna, kako je šla krogla noter in ven. Resda sem bil tokrat že drugič pri takem težkem poslu in da mi je zaradi tega laže prenašati, toda tudi če odbijemo to dejstvo, moramo ugotoviti, da bi vsakdo laže prenesel Krimsko jama kot pa pogled na gnijoča trupla v Jelendolu. Eno je, kar človeka presune, da zatrepeta. Gre namreč za to, kako surov, živinski in strahoten je način, s katerim so spravljali rdeči rablji s sveta nedolžne Slovence na tem nesrečnem kraju. Zamišljam si žrtev, ki so jo pripeljali ob rob prepada ter jo sunili s puškinim kopitom v črno globino. Koliko jih je živel s polomljenimi udi še več dni in pričakovalo brez nade na rešitev smrt. V tem je Krimska jama neprimerno groznejša kot pa Jelendol.

Za nami prihajajo še drugi domobranci. Tiščimo se k stenam in si pokrivamo glave z rokami, da se obvarujemo pred padajočim kamenjem.

Nekje smo izvlekli rjave ženske čevlje, po katerih bi sorodniki prav gotovo lahko spoznali svojo pokojnico.

Ko je poslednji nas prišel iz jame, stopimo vsi okoli njenega žrela in z enominutnim molkom počastimo spomin teh, ki ležijo v tej globini in svarijo svoje rojake, da ne bi kdaj koli pozneje več zašli s svoje narodne poti na stranpota, kot je protinarodni komunizem s svojimi hlapci, zbranimi v lažni osvobodilni fronti.

Ljenko Urbančič.

KRAŠKI GROBOVI

*V visokih jelkah šum
vihra nad krasom
z mehkim basom.*

Telesa v žrelu jam ...

*Strkljale vanje
so se lobanje —*

*udarile ob dno; —
in molk žaluje
v spominu kljuje.*

*Poljubljamo kosti —
želeeč miru vam —
in blagoslov nam.*

M. S.

Obnova duha ~ pogoj zmage

Govorjenju in pisanju o novi Evropi, o novem svetu in o novem človeku je tako na vrsti vsak dan in ob vsaki priliki, da je pojem »novega« včasih že močno poplitvel in da je postal lahkotna krilatica, ki se je poslužujejo ljudje na vsakem koraku. Ta pojem je doživel strahovito razvrednotenje, da je kakor na slabem papirju tiskan bon, s katerim naj nam bo poplačana vsa škoda, povzročena zaradi vojne.

Pa naj bo to že tako ali tako: rojstvo misli o »novem« v svetu ima svoje korenine v nujnosti obnove. Vsestranska obnova je resnično potrebna. To nam povedo kupi ruševin v evropskih mestih in pri nas podrtine naših vasi, trgov in mest, od katerih nekatere že prerašča plevel, ker so že minila leta, odkar se je začela rušiti naša domovina — nekatere pa so šele od včeraj ali od danes. Še bolj pa kriči po obnovi zbegani človeški duh. Že dolgo časa sem z duševnostjo pri ljudeh ni vse v redu. Vprašajmo samo zdravo pamet: ali ne meji hlepenje in hlastanje po novicah že na duševno bolezen. Vsi pričakujemo oziroma zahtevamo od slehernega dne, da bi nam prinesel novic, ki bi dražile kakor injekcije opija našo razrvano domišljijo. Drugi znak bolestnega razpoloženja je hlapčevanje laži. Kaj vse danes mogočega in nemogočega ljudje verjamejo, za kakšne laži so danes ljudje dovzetni, je skoraj nerazumljivo in ob zdravi pameti neopravičljivo. Tretji znak usodnega duševnega razkroja je malikovanje zločinov. Lahko rečemo, da mnogi ljudje danes spoštujejo zločin in zločinca, da so mnogi pod vtisom časa žrtvovali svoj tenkovestni čut za pravico in krivico na račun sadističnih gonov.

Najnevarnejše duševno obolenje pa, ki se je na široko lotilo človeštva v naši dobi, je komunizem. V zadnjih stoletjih je zašla Evropa in zapadna kultura sploh na čudno pot sumljivega »napredka«. Ravnati se je začela vedno bolj in bolj po varljivih kažipotih raznih lažnih obnov. Dasi so te obnove razburkale sprva čisto duhovna področja, so vendar vedno najkrutejše izzvele v vseh slojih evropskega človeštva, čeprav se morda žrtvam teh trenj niti od daleč ni sanjalo, kdo in kje je vzrok njihovega trpljenja. Tudi komunizem moramo uvrstiti med take zgrešene poskuse obnove. Še več! Komunizem ni samo poskus obnove, marveč si komunizem zastavlja nalogo: odrešenje človeka sploh. (Kako jo reši, to je drugo vprašanje.)

Občutek, zavest in spoznanje, da je človek prav za prav padel v nižino, kamor ne spada, je splošen. Človek ni več na tistem mestu v stvarstvu, kjer je nekoč bil in kjer bi moral biti. Soglasja v stvarstvu zaradi človekovega padca ni več. Človek vedno hrepeni po neki odrešitvi: iz sedanjega zla ali splošne gospodarske krize, iz osebnih tegob ali iz stisk duhovne praznote itd. Zavestno ali podzavestno hrepenenje je slehernega človeškega srca po odrešenju je naša dediščina. Ta prehaja od rodu do rodu in njegova sila ne kaže nikakršnega pojemanja. Misel o potrebnosti odrešitve in želja po odrešitvi je nekaj najprvotnejšega v človeku, je nekaj, za kar lahko trdimo, da človeka bistveno loči od ostalega stvarstva. Najnevarnejša privlačnost, ki jo vsebuje komunizem je v sovpad njegovega navideznega odrešilnega poslanstva in v resnici potrebnosti odrešitve človeka.

Komunistična odrešitev je navidezna. Komunizem ne odreši človeka, nasprotno komunizem ga še bolj zaslužni. Ta resnica je dovolj dokazana s sicer žalostnimi, a zato nič manj prepričljivimi poskusi, tako da o tem ne more biti nikakršnega dvoma več niti niso potrebni novi dokazi. Navidezno komunistično odrešilno poslanstvo je zgodovinska laž — morda največja in najstrupenejša laž sploh, kar se jih je kdaj porodilo in razbohotilo na zemeljski obli. Komunizem človeka ne odreši, že zaradi svoje vsebine ne — in ker je zgodovinsko dejstvo odrešenja že izvršeno z nastopom krščanstva. Odrešilni nauk vsebuje evangelij. To ni samo zapisan recept za ozdravitev takratnega bolnega človeštva, temveč evangelij velja za vse čase in za slehernega.

Evangelij prinaša predvsem svobodo duha in ga razvezuje vezi snovnosti. Svoboda duha je osnova vsakršne druge svobode, brez svobode duha ni tudi nobene druge oziroma je vsaka druga še tako lepo okrašena in poveljevana svoboda samo navidezna

koprena, ki zakriva verige suženjstva snovi. Čimbolj se oddaljemo od evangelija, tembolj ugaša v nas svoboda duha in vedno bolj se zapletamo v zanke snovnosti. — Včasih kdo dobi na prvi pogled občutek, da tudi komunizem stremi za tem, da čimbolj obračuna s plitvostjo in površnostjo. Če že govorimo o oddaljevanju od plitve površine, potem vidimo pri komunizmu poglobitev v snovnost, tako rekoč prepad v snovnost, in pri krščanstvu veličastno goro duhovnosti. Razdalja med vrhom gore in dnem prepada je vsekakor silna — ako sta drug ob drugem.

Ako je komunizem poglobitev v snovnost, je razumljivo, da mu je res nasprotna samo poglobitev v duhovnost. Razumljivo je tudi, da je samo poglobitev v duhovnost — obnova duha — pravi in za vzdržanje vseh udarcev edino sposobni temelj. Temeljito ozdravljenje od komunistične bolezni bo prinesla samo temeljita duhovna obnova. To je tista sila, na katero komunisti ne morejo računati, ker je niti ne poznajo in ker je nimajo. Kjer komunizem zadene na to silo, tam se skrha njegova moč.

Pri tem se nam ponuja samo ob sebi svarilo: pazimo, da ne bomo zapravili tako dragocenega orožja. Pazimo, da ne bo prodiral komunizem neopazno med naše vrste. Pazimo, da bomo zavzeli vedno pravilno razmerje do snovi, da se ne bomo borili samo na zunaj s komunizmom na življenje in smrt, tekom boja pa da bomo sami mimogrede postali materialisti in s tem že naredili prvi in edino potreben korak v nasprotni tabor. Še zdaleč ni naš namen, da bi čimveč ljudi pobili. Naš namen in dolžnost je, da očistimo domovino komunizma. Ako pri tem lezemo v materializem, zelo grešimo in je naša odgovornost velika. Odpreti moramo nujno še to drugo fronto boja proti komunizmu oziroma se mu moramo postaviti v bran na tej fronti. Te fronte mnogokrat nismo niti opazili — pa je zelo nevarna, ker ni tako vidna in ker se mnogi niti ne zavedajo, da sploh obstoji. Popustiti prodoru materializma bi pomenilo, da smo se odrekli zmagi, ker zmaga nad komunizmom leži v zmagi duha nad snovjo. Ta je sicer že vnaprej zagotovljena, samo priznati je treba prvenstvo duha in z ozirom na to prvenstvo duha pravilno ravnati. Tu je tudi izvor našega pravega in vedrega optimizma, ki ne postane nikdar čmeren, pa najsi bo položaj še tako grozeče temen.

Ako torej govorimo o novem človeku in o obnovi, se zavedamo, da je temelj »novega« v bistvu obnova duha. Taka obnova kot jo prinaša krščanstvo. Vse drugo bo zrastle iz sile obnovljenega duha. V zgodovini vidimo silno zmago krščanstva nad poganstvom. Boj je bil krvav in dolgotrajen — tristo let je trajal. Tudi sedaj verujemo, da bo krščanstvo dobro rešilo svojo nalogo. Mnogi mislijo, da je evangelij v moderni dobi odpovedal. Krščanstvo ni odpovedalo, odpovedali so ljudje. Kar je dobrega in kolikor je dobrega v zapadni kulturi in civilizaciji, je od krščanstva in je pognalo iz krščanskih korenin. Kar je slabega in kolikor je slabega, je tedaj in v toliko, kadar in v kolikor so se ljudje oddaljevali v teku časov od krščanske luči. Tudi v sedanji dobi bo edino evangelij osnovni in resnično uspešni pripomoček pri izpolnitvi naše dvojne naloge: pri zaježitvi komunistične povodnji in pri graditvi novega sveta. Poudariti pa moramo eno: lučka, naj si bo še tako majhna, je vedno ostro ločena od teme in se s temo nikdar ne meša. Tudi krščanstvo ne more biti nekaj motnega in medlega, nekaj na pol. Ali je jasno, — ali ga pa sploh ni.

Tudi za domobrance ni globlje osnove za njihov boj s komunizmom, kot jim ga daje krščanstvo. Ako hočemo okrepiti in poglobiti naš nacionalizem, ga moramo in moremo utemeljiti in okrepiti samo na krščanskih osnovah.

Žrtve v tej vojni so za naš narod strašne. Že zato nam ne more biti vseeno, kakšen bo »novi« svet po vojni. Ako smo že žrtvovali, moramo paziti, da to ne bo res čisto zastoj. Ako bomo dali globlji pomen novemu v našem svetu in tisto novo tudi uresničili, bomo izpolnili oporoko naših padlih in nam bo ob spominu nanje nekoliko lažje. — Sušteršič Mirko.

Pogled v bodočnost

Majhen narod smo — to je ugotovitev, ki smo jo že večkrat slišali, vendar pa se nam zdi, da ni dobro preveč poudarjati besedico »majhen«. Kajti če le preveč to poudarjamo, se bomo navadili vse gledati in delati s te perspektive, ki pa je vendarle zelo relativna. Zavedati se je treba, da veličina narodov ni v njih številčni moči, temveč v njih življenjski sposobnosti in volji do življenja. Kajti če smo še tako številčno majhni, nas ne sme biti strah pred bodočnostjo, dokler imamo trdno voljo živeti in se boriti za dostojno mesto v novi Evropi.

Pač pa se nam zdi absolutno točna in vsega upoštevanja vredna trditev, da smo narod majhnih ljudi. To je resnično dejstvo, ki ni bilo pogojeno samo zaradi naše majhne številnosti, temveč radi gospodarskih in socialnih razmer, v katerih smo živeli, katerih pa tudi ne bo mogoče tako spremeniti, kot si domišljajo nekateri. Seveda ne smemo pasti v nadaljnje skrajnosti, da bi trdili, da smo narod beračev. Skromni smo, zavedamo se tega, kar imamo, pa tudi svojega človeškega dostojanstva. Vemo tudi, da nam je sedanja vojna zaradi zločinskega izdajstva nad narodom, ki so ga zagrešili predvsem ljudje slovenskega rodu, ki pa so ne samo pozabili na narod, temveč ga hoteli celo uničiti, ker drugače ne bi služil njih sramotnim ciljem, ki so predvsem v tem, da hočejo naš narod proletarizirati, da bi bil dostopen in poslušen suženj tuje miselnosti azijskega vzhoda, izredno zadala ran, katere bomo lahko preboleli le z največjimi težavami in s težkim in vztrajnim delom že v sedanjih, še bolj pa v povojnih časih.

Narod majhnih in srednjih ljudi smo, gledano z gospodarskega vidika, katerega radi uporabljajo tudi zločinski izdajalci nad našim narodom, ko se navdušujejo za stvari, ki so ne samo tuje našemu narodu v gospodarskem oziru, temveč pomenijo tudi njegovo gospodarsko smrt. Nismo imeli veliko kapitalistov, pa še kolikor smo jih imeli, so bili relativno majhni »kapitalisti«, ko si jih predstavljamo v plutokratskem smislu. Na drugi strani pa priznavamo, da je bilo pri nas mnogo nepotrebne revščine, vendar pa je v glavnem v naši gospodarski strukturi prevladoval zdrav srednji stan, med katerega ni bilo šteti samo našega kmeta in meščana, temveč tudi veliko večino našega delavstva, ki je po svoji gospodarski moči in sociološki poziciji bil bolj pripadnik srednjega stanu kot pa gol proletarec. Upoštevati moramo pri tem tudi še dejstvo, da je bil naš delavec v ogromni večini pridren in varčen ter da je bil še vedno ozko zvezan z našo zemljo in da je bil njegov cilj, ki se mu je marsikdaj že v veliki meri izpolnil, postati majhen posestnik svoje hišice z vrtom. Taki seveda ne bi bili pristopni besedam, v katere so oblačili svoje cilje levičarski elementi. Zato smo že v prejšnjih časih videli, kako so nekateri delavski voditelji, ki jim je bilo prej vse drugo pri srcu, kot prava in resnična korist delavstva, bili proti temu, da bi se delavec osamosvojil na ta način, da bi dobil majhno hišico z vrtom, kjer bi bila njegova starostna preskrba bolj zagotovljena kot pa z dragim socialnim zavarovanjem, ki samo žre upravne stroške z nepotrebnim birokratskim aparatom. Posest majhnega koščka zemlje bi dvignila samozavest našega delavca in mu dala občutek, da je zopet zvezan s svojo zemljo, ki ga naj preživlja v vsej skromni meri, in da ima varno stalno streho nad seboj. Toda kaj takega se ne bi smelo zgoditi: bolje je, da je delavec v večni odvisnosti od podjetja, ker bo tako bolj dostopen za tuje misli, ki so mu jih na vse načine skušali vcepljati marksistični agitatorji.

Naš narod je tvoril tedaj predvsem srednji stan, od kmeta pa do delavca, od obrtnika in trgovca do uradnika. Ta srednji stan naj bi torej izginil po napovedi marksistične ideologije, izginil naj bi zato, da bi dal prostora »diktaturi proletariata«, kateremu bi zopet diktirali svoja povelja levičarski voditelji marksistično-boljševiške šole. Ta srednji stan naj bi izginil, ker je le ovira tem voditeljem, da se ne morejo povzpeti do gospodarske in politične moči, do katere hočejo priti tudi za ceno take žrtve, kot je sploh obstoj našega naroda. Kajti uničiti naš srednji

stan, to je našega kmeta, trgovca, uradnika, obrtnika in delavca, pomeni uničiti gospodarske in biološke osnove, na katerih je doslej počivalo naše življenje. Uničiti srednji stan, pomeni uničenje našega naroda.

Po pravici povedano, kaj je uničenje našega srednjega stanu? Uničenje našega kmeta bi pomenila socializacija njegove zemlje. Odvzeta bi mu bila zemlja in vsako veselje do dela v kolhozih, za katere ni pri nas niti tehničnih predpogojev ne zaradi raznolikosti naše zemlje. Uničenje našega poštenega trgovskega in obrtniškega stanu bi pomenilo podržavljenje trgovine in proizvodnih sredstev, kar zahteva tuja miselnost, čeprav vemo, da sta se naš trgovec in obrtnik morala z lastnimi skromnimi sredstvi prebijati skozi življenje, in bosta tako oropana prihrankov svojega dolgotrajnega truda in dela.

Uničenje našega uradništva — pa naj bo to javno ali zasebno — bi pomenila izvedba marksistično-boljševiških načrtov, ker bi jih pahnili na raven onega najslabšega plačanega delavstva, ki bo slepo orodje v rokah tujih sil.

Ne bomo naštevati še drugih stanov, ki so tudi več ali manj številno tvorili važen sestavni del našega naroda, kateri imajo v lepih bodočih časih, katere nam obeta leva propaganda, zgubiti vse in postati odvisniki od dobre volje in zahtev diktatorjev, ki se ponujajo našemu narodu.

Vse to nam dokazuje, da pri nas niso bile dane osnove za tisto, kar imenujejo z lepimi besedami socialna revolucija, ker bi nam revolucija vzela še tisto, kar imamo stvarnih vrednot, poleg tega pa še druge vrednote, ki se ne dajo izraziti v denarju ali v pozemeljskih dobrinah. Te vrednote pa so nam ravno tako potrebne kot naš vsakdanji kruh.

Kdor misli na bodočnost našega naroda, mu je jasno, da ni njegova bodočnost v uvedbi stvari, ki so za naše razmere absolutno neprikladne in nam celo tako škodljive, da ne rečemo, da pomenijo našo narodno smrt, temveč je edina prava in pametna pot tista, ki hoče ohraniti dosedanje vrednote, v kolikor so dobre, in jih razvijati naprej v smeri, ki bo povečala naše narodno blagostanje, kakor tudi blagostanje posameznika. Edina prava in pametna pot je odpraviti napake preteklosti pri gradnji naše prihodnosti. Graditi je treba na temeljih, ki so dani našemu narodu z njegovo zemljo, dosedanjim načinom dela, z njegovo dosedanjim socialno strukturo. To je pozitivno graditeljsko delo, ki nam mora biti vsem pri srcu.

Danes sicer nimamo časa mnogo delati na prepotrebni obnovi naše zemlje, naših domov, prosvete itd., ne da bi s tem hoteli zanikati važnosti tega dela v bližnji bodočnosti. Danes imamo skrb za vsakdanjost, da napravimo vsaj tisto, kar moremo in moramo napraviti takoj. Ne smemo pa seveda pozabiti, da se je treba pripraviti na bodočo temeljito obnovo našega gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja, na kar moramo misliti že sedaj. Pri tem delu pa bomo morali vedno imeti pred očmi dejstvo, da smo narod srednjega stanu in da je naša bodočnost predvsem v tem, da temu našemu srednjemu človeku zagotovimo človeka dostojno samostojno življenje, da mu vzamemo skrb pred krizami in bodočnostjo v starosti, da mu ne damo samo kruha in vsakdanje strehe, temveč mu pomagamo gospodarsko se vedno bolj dvigati, da se bo povečalo njegovo materialno blagostanje, da bo poleg tega imel priliko poskrbeti za svoje kulturne in druge potrebe, ki niso samo potrebe želodca.

Ker smo narod srednjega stanu, ni naša pot, uničiti ta srednji stan in s tem našo gospodarsko osnovo in postati narod beračev, temveč mora biti naša pot usmerjena v to, da se nam ohrani, kar je zdravega in za nas dobrega. Tuja miselnost nam je vsilila sedanje gorje, premaga naj jo pa domača miselnost, ki drugače upošteva koristi našega ljudstva kot gospodarska in socialna politika ljudi, ki so s svojim delom dokazali, da jim ni pri srcu dvig našega naroda, temveč njegovo uničenje, da bodo preko trupel našega ljudstva prišli do svojih ciljev! L. K.

Vojaški in politični položaj

14. aprila 1945.

Večkrat smo že brali odkrite nemške izjave, da je sedanja odločilna bitka v prvi vrsti bitka za čas, bitka, v kateri je Nemčija sklenila za vsako ceno vzdržati vse dotlej, da nastopi med zavezniki javen razkol, ki ga zdaj, kakor kažejo razni politični dogodki, samo še umetno zakrivajo. Celo Goebbels je pred nedavnim zapisal tele značilne besede: »Sovražniki Nemčije so si le glede ene točke svojega sporeda edini, namreč da je treba Nemčijo uničiti in nemški narod ugonobiti. Toda tudi v tem vprašanju predlagajo različne smeri in metode, in vsak bi rad drugemu iztrgal čim več plena iz rok.

Težišča glavnih spopadov se naglo menjavajo. Kjer je na primer še pred tednom kazalo, da sovražnik skuša zadati najhujši in najgljblji udarec, tam se je zdaj najsilovitejša premikalna vojna spremenila spričo odločnega nemškega odpora v srdito obrambno bitko na več ali manj istem bojišču.

Z nič manjšo pozornostjo kakor na razvoj premikajočih se bojišč na zahodu, da, celo z večjo čuječnostjo pa gleda nemško vojaško vodstvo na ustaljeno bojno črto ob Odri. Bojišče med stettinskim zalivom in zahodnimi Beskidi je zanje bojišče prve vrste. Tu so obrnjene najmočnejše nemške sile z licem proti vzhodu — piše sotrudnik DNB-ja — in čakajo na sovražnika, tako da se bitka v srednji Nemčiji vodi tako rekoč v zaledju najvažnejših nemških zapornih zidov in so v njej zaposleni razmeroma šibkejši oddelki.

Odločilnih uspehov Sovjeti na tej glavni vzhodni bojni črti niso mogli izsiliti. Obramba ob Odri je vzdržala vse njihove napade in zato se je sovražnik odločil pritisniti spet drugod. Le tako si lahko razlagamo, zakaj boljševiki s tolikšno vztrajnostjo skušajo zadnje čase doseči globlje vdore na južnem odseku vzhodnega bojišča, v dunajski kotlini. V tem boljševiškem poskusu vdora na Češko lahko vidimo del skupnega anglo-ameriško-sovjetskega operacijskega načrta.

Slika zahodnega bojišča je bila te dni nekako naslednja: Izraziti premikalni boji so se odigrali zlasti na vsem severnem odseku, kjer so na skrajnem levem krilu Angleži in Kanadci prodrli do krajev vzhodno od Züiderskega jezera na Nizozemskem, v smeri proti severovzhodu pa do spodnje Wesere, ki so jo na nekaterih krajih tudi prekoračili in od tod usmerili svoje osti na črto Hamburg—Lübeck, očitno z namenom, da bi odrezali severozahodni konec Nemčije z Dansko vred. Desno krilo te severne zavezniške vojske je ubralo vzhodno smer ter do srede tega tedna prodrlo preko Hannovera in Hildesheima do bližine Braunschweiga.

Na srednjem odseku zahodnega bojišča se je napredovanje angloameriških tankovskih osti vsaj v prvi polovici tedna spričo zagrizene nemške obrambe in težav z oskrbo skoraj povsem ustavilo v dolinah južno od gorovja Harz in na obeh straneh Türenskega gozda, zlasti pa so na hudo obrambo naleteli zavezniki tudi na jugovzhodnem odseku med gornjo Werro, in Maino ter v severni Würtembergi. Južno od Harza so sovražne tankovske osti dosegle Nordhausen, v severni Turingiji pa kotlino pri Erfurtu. Na južni strani Türenskega lesa se odigravajo siloviti boji v bližini Koburga, ob Mainu pa vzhodno od Schweinfurta in Kitzingena. Na severnem koncu Schwarzwalda so ameriške sile ob podpori Francozov zavzele Pforzheim, od koder zdaj pritiskajo proti mestu Stuttgart.

Če si hočemo ustvariti pravilno sliko vsega zahodnega bojišča, nikakor ne smemo mimo obrambnih bojev, ki jih bijejo, zlasti na prostoru med severnim robom Poruhrja, Renom, reko Sieg ter gorovjem Rothaar, obkoljene nemške bojne skupine. Svoj obroč okoli tega prostora skušajo angloameriške sile za vsako ceno stisniti, a povsod zadevajo na močan nemški odpor. Zaveznikiško poveljstvo si je iz tega položaja skušalo pomagati na ta način, da je poglajalo tudi med Düsseldorfom in Kölnom čez Ren močne oddelke, ki pa so jih Nemci po večini odločno vrgli nazaj.

Da na zahodnem bojišču le ne gre vse tako lahko, kakor so zavezniki morda prvi hip pričakovali, dokazuje poleg drugega tudi dejstvo, da so si zadnje čase vzlic svoji ogromni premoči — po nemškem računu so si nasprotujoče si sile v razmerju 7:1 — morali na več krajih spet pomagati s padalci, ki so jih v večjih trumah spuščali v nemško zaledje, da bi omajali obrambo.

Vzlic temu da bodo te dni potekli že trije meseci, odkar so Sovjeti sprožili svojo veliko ofenzivo ob Visli, še zmeraj nimajo v rokah vse obale Baltičkega morja od Stettina do severnega konca Letonske. Se vedno se odigravajo na treh, med seboj sicer ločenih točkah siloviti boji, v katerih so boljševiške armade utrpel visoke izgube na vojaštvu. Kakor čete, ki so se zadnje dni izmaknile v zahodni Prusiji na polotok Helo, so tudi one s področja južno od Königsberga odlično opravile svojo nalogo, saj cenijo izgube, ki so jih boljševiki utrpeli samo na tem odseku, v celoti na več kot 350.000 mož. Na Königsberg, ki jim je bil očitno hud trn v peti, pa so zdaj poglajali kar cele štiri armade, in šele s tolikšno premočjo jim je uspelo vdreti vanj.

Pred važnimi političnimi dogodki

Svetovno časopisje obravnava v zadnjem času vedno bolj odkrito o bližajoči se zavezniški konferenci v San Franciscu. Neutrlni tisk potrjuje nasprotstva v zavezniškem taboru, ki so se pokazala že po jaltsem sestanku in poostrija zlasti zaradi poljske vlade, ki jo Moskva kljub dogovoru sestavlja brez Londona in Washingtona. Sovjeti so ne le prekršili dogovor, po katerem naj bi zavezniki skupno sestavili koalicijsko poljsko vlado, temveč so celo 15 najuglednejših poljskih politikov odpeljali v Moskvo, kjer bodo morali potrditi moskovske sklepe, ali iti na pot katynskih žrtev. Angleška vlada je priznala, da tudi ona ni mogla dobiti pojasnila o usodi teh ljudi. Zgleda, da so jih že »osvobodili«. Zadeva je bila že davno jasna: Sovjeti priznavajo le lublinski komite, Angleži in Amerikanci pa le poljsko emigrantsko vlado.

Angloameriški tisk je začel prav pisan boj proti Sovjetiji. Tako pravi neko newyorško poročilo »News Cronicle«: »Nezaupanje proti sovjetskimi namenom, ki je med severnoameriškim ljudstvom vedno obstajalo in se je šele spričo propagande o priliki jaltse konferencie nekoliko ublažilo, je zopet zelo močno.« Se bolj jasno prikazuje položaj izjava ameriškega zunanjega ministra: »Ako Sovjeti menijo, da bodo mogli tudi v bodočnosti nadaljevati s svojo politično ofenzivo proti svojim zaveznikom, potem naj vedo, da imajo Zedinjene ameriške države dovolj divizij za tretjo svetovno vojno!«

Pa tudi drugod so že vidni znaki političnih preokretov. V Grčiji je nastopila nova, še bolj »reakcionarna« desničarska vlada, na Finskem je morala odstopiti pred nedavnim sestavljenim vlado, Tito pa je sklenil s Kremljem »prijateljsko pogodbo«, ki vsebuje obojestranske obljube pomoči po tej vojni z obvezo, da se noben pogodbenik ne bo mogel udeležiti pri koaliciji, ki je usmerjena proti drugemu pogodbeniku. Tako si je Moskva zagotovila poslušnega vazala v slučaju, ki ga že predvideva, če bi bila zapletena v vojno z novim sovražnikom.

Kako bo Tito zmogel poleg protinarodne fronte še kako novo, pojasnjuje Titov prijatelj Anglež Harrison, ki je poslal v svet naslednjo sliko o položaju v Srbiji: »Tu se skoraj pripravlja narodni odpor!«

Smrt predsednika Združenih držav Severne Amerike Fr. Roosevelta, ki je umrl 12. aprila

Ob Odri in Neissi ves teden ni bilo nobenih večjih sovjetskih napadov. Tudi trdnjava Breslau še zmeraj vztraja, čeprav so jo zadnje dni boljševiki močno naskakovali od zahodne strani.

Največjo pozornost pa zadnje čase vzbujajo sovjetski napadi na južnem odseku vzhodnega bojišča. Tu so boljševiške čete izsilile s svojo številčno premočjo prodor do Dunaja, kjer so že siloviti poulični boji v mestnem središču samem, zlasti pa za mostove čez Donavo. Združeni vojski naj bi potem nadaljevali svoje prodiranje v češki protektorat. Na skrajnem južnem koncu vzhodnega bojišča, med Muro in alpskim predhribjem vzhodno od Gradca in južno od Dunajskega Novega mesta pa je obramba zadržala sovjetske oddelke in jih na nekaterih mestih, kakor pri Fehringu in Feldbachu, potisnila celo nazaj.

O bojih na Balkanu je mednarodni obveščevalni urad sredi tega tedna poročal naslednje: Po večtedenskem težkem boju so nemške čete spričo razvoja na nemški meji pri Dunaju odšle s svojih postojank pri Sarajevu ter so v ogorčenih pouličnih bojih v mestu samem zadržale močne tolpe, ki so pritisnile za njimi. Izgube tolp v teh bojih znašajo nad 5000 mož.

Prav tako so se nadaljevali tudi ta teden boji s Titovimi tolovaji pri Gospiću in Bihacu.

Po dolgem zatišju je zdaj oživel tudi bojno delovanje v Italiji. Po dolgotrajnem hudem topniškem ognju so Angleži in Amerikanci začeli s silovitimi napadi med Bologno in jezerom Comacchio ob Jadranskem morju. Hkrati pa so z močnimi silami pritisnili na odseku ob ligurski obali, kjer so zavzeli mestece Masso in usmerili svoje napade proti Speziji.

zadet od možganske kapi, v ameriški politiki ne pomeni nikakega preobrata. Njegov namestnik je senator Harry Truman, ki je že ob prevzemu prosil vlado, da nadaljuje in podpira politiko, kakršno bo po Rooseveltovih mislih vodil tudi on. Komunistična partija Slovenije je ob priliki Rooseveltove smrti razširila letake, katerih vsebina tudi mnogo pojasnjuje. Navajamo le najvažnejše: »Popolnoma brez programa je umrl prezident USA. Toda mi vemo, da je bil tudi Fr. Roosevelt — kakor tudi Churchill — samo častitljivo orodje kapitalistične reakcije. Ne more se nas natveziti! Tudi nova lutka nas ne more premotiti v tem, da bo šla kapitalistična lutka k vragu in se bo nekoč zrušila!« Napad se končuje z vzklikom Titu in njegovemu velikemu vodji Stalinu.

Zadnje tedne skoraj ni dneva, da ne bi slišali preko raznih prekomorskih oddaj kritiko o položaju v Srbiji. Veliki severnoameriški dnevnik »Christian Science Monitor« objavlja članek svojega balkanskega strokovnjaka, v katerem obširno dokazuje, da v Beogradu ni sestavljena nova jugoslovanska vlada, temveč je ostala na oblasti stara komunistična skupina. Prav tako je brez pomena nasvet krimske konferencie o razširjenju AVNOJ-a z narodnimi zastopniki, izvoljenimi 1. 1938. Velika ameriška lista »Washington Post« in »New York Post« prinašata članek o težkem političnem položaju v Srbiji, v kateri imajo oblast komunisti. Ameriški dnevnik poleg tega publicirajo zelo obširno nastop srbske pravoslavne cerkve v Zedinjenih ameriških državah proti komunistični oblasti v Srbiji. Neutrlni časopisje pogosto priobčuje te glasove in s svoje strani opozarja, da narod v sedanjih razmerah v Srbiji ne more vzdržati. Beograd o vsem tem molči, kakor mora molčati o stranskih zverstvih svojih tolp na Hrvaškem, kjer so komunisti pobili n. pr. samo v Širokem Briegu vse frančiškane itd. Prav tako Beograd molči o zgodovinski obsodbi in nastopu hrvaških škofov proti Titu in njegovi vladi. Tito samo grozi in grozi. Slovenski narod, ki so ga preizkušnje zadnjih let dovolj poučile, odgovarja na vse to samo z bojem proti komunizmu. To je tudi poglavito delo Slovenskega domobranstva. Vse to, kar se v svetu in pri nas javlja, le potrjuje, da smo na pravi poti — na poti nezprosnega boja proti komunizmu in v boju za novo Evropo! Savinje Stojan.

OB FÜHRERJEVEM ROJSTNEM DNEVU

Dne 20. aprila obhaja Adolf Hitler, Führer in Reichskanzler Velike Nemčije, 56 letnico svojega rojstva. Ves nemški narod ravno v teh dneh zre poln zaupanja v njega, ki mu je dal notranjo edinost in vero v lepšo bodočnost, za katero danes narod doprinaša največje žrtve.

Ta boj, ki se bije na tradicionalnih evropskih bojiščih in za katerega zgodovina ne pozna primere, ni le boj za bodočnost nemškega naroda, temveč boj za obstoj zapadne kulture. S strani azijskega boljševizma in plutokratsko-demokratskih držav proti vsej evropski kulturi in z njo vsem nacionalnim silam tega kontinenta smrtna nevarnost in le njemu velja zahvala, da Evropa še ni podlegla valovom tujih idej in vojsk, ki pljuskajo z vso srditostjo ob njene stene.

To so spoznali tudi Slovenci in stopili k orožju, da branijo svojo slovensko dediščino: vero, domovino in kulturo svojih očetov.

Ob tem našem spoznanju so uprte vse oči v Adolfa Hitler-ja, rešitelja evropske kulture in stvaritelja nove Evrope, ki bo zajamčila vsem narodom nemoten nacionalni razvoj na podlagi nacionalne strpnosti, pravičnega socialnega reda in gospodarske povezanosti med seboj.

Njegov zgled, vztrajnost in odločnost v boju s svojimi zunanji nasprotniki jamčijo za zmagovito končanje te njemu in Evropi vsiljene vojne in vzbujajo občudovanje vsega sveta. Njegov narod ga obožuje in šel bo nekoč v zgodovino kot največji sin svoje domovine.

SS- Kriegbericht Schulz.

Pogled v Ljubljansko dramo ob priliki domobranske prireditve

Domobranci v Ljubljanski drami

V petek, 15. aprila ob 5 pop. so nam domobranci pripravili v dramskem gledališču lep glasbeno recitacijski večer. Prireditve so se udeležili predstavniki civilnih in vojaških oblasti, med njimi gosp. knezoškof dr. Rožman, predsednik Akad. znanosti in umetnosti g. prof. dr. Vidmar in drugi.

Uvodno besedo je govoril v. n. g. M. Sušteršič, nato pa je vojaška godba pod vodstvom kapelnika nadporočnika g. Florjana F. Leskovarja zaigrala njegovo novo koračnico »General Rupnik«, ki je s tem doživela svojo krstno izvedbo. Nato je godba izvajala dve večji skladbi, Jenkovo uverturo »Kosovo« in Parmovo baletno glasbo iz »Zlatoroga«; s tema dvema skladbama kakor tudi s Petricevimi »Metliškimi plesic« (krstna izvedba) in Učakarjevim venčkom narodnih »Fantje na vasi« je godba pokazala izredno tehnično in intonacijsko dovršenost, tako da je mogla vse skladbe izvesti v povsem koncertni obliki. Tako posreduje vojaška godba tudi lažje dostopno glasbeno umetnost domačih avtorjev v dovršeni obliki in izvršuje s tem važno kulturno poslanstvo.

Recitacijsko solistični del so izvajali ga. in g. por. Čekuta, v. n. g. Matjašič in g. Cankar. Pod vodstvom g. Pfeiferja pa je domobranski pevski zbor zapel deloma sam deloma s spremljavo vojaške godbe nekaj slovenskih umetnih pesmi in dve domobranski koračnici. Zbor je sledil vsem dirigentovim željam, tako da nam je predstavil pesmi v njihovi pravi glasbeno umetniški vrednosti. Zvočnost bi bila brez dvoma bogatejša pri večjem številu pevcev — seveda z enako tehnično dovršenostjo.

Zbor je nastopil tudi igralsko in sicer v Kunaverjem »Prizoru na straži« in Čekutovi zborni recitaciji »Narod naš, mi tvoji smo« (krstna izvedba).

Veliko zanimanje, s katerim so prisotni spremljali spored, dokazuje, kako je plemenita umetnost potrebna in tudi razumljiva ne samo izbrancem, marveč predvsem nepokvarjenemu in zdravemu človeku pri vsem njegovem težkem delu. Zato veljaj tudi vnaprej za podobne prireditve: od najboljšega najboljše. Je-na.

Ideja zmaguje

Z Dolenjskega prihajajo vedno nova poročila o domobrantskih zmagah nad komunistični tolpmi v Suhi in Beli Krajini. Človek kar strmi ob junaštvu posameznikov v boju s tolovaji. Tako se je pred dnevi zgodilo, da je domobrantski poročnik Petric s svojo majhno skupino razbil celo brigado in potolkel več desetih tolovajev. Na drugi strani komunistični poveljniki beže kakor dež na čelu svojih tolp.

Domobranec, ki je prišel te dni v Ljubljano in so ga tovariši radovedno izpraševali, kako je bilo doli, je pribil:

»Ideja zmaguje!«

Ideja Slovenskega domobranstva tudi v resnici zmaguje! Zajela je narod, iz katerega naše domobranstvo izhaja, okrepila je naše borce, da vztrajajo v boju proti tolovajem in zmagujejo.

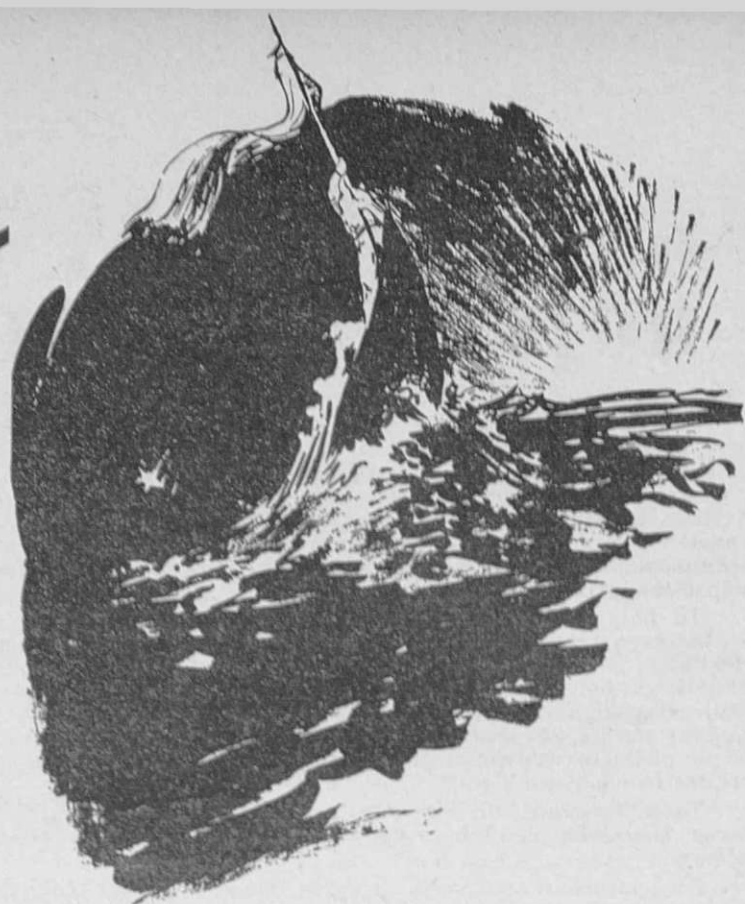
Domobrantska ideja zmaguje, ker je ideja prave svobode, posvečene s krvjo naših najboljših sinov, ki danes družijo vse Slovence, da v svoji odločitvi vzdrže zaradi obstoja in življenja slovenskega naroda.

Ta ideja zmaguje, ker ji je slovenski narod vklesal temelje že pred tisoč leti, ko si je sam koval usodo, sam postavljaj kneze in užival sadove svobode svoje lastne domovine. Ta ideja je bila in je močna! Bila je močna, saj je združila naš narod pred tisoč leti, ko so bili veliki narodi needini, trdna je danes, ko naš narod družijo in ohranja v edinstvi, ki je predpogoj našega obstoja in naše svobode.

Mnogo hudega je že prišlo nad naš ubogi narod, a preстал je vse preizkušnje, ker je imel vero v Boga in vase ter nikoli ni izgubil zavesti o svoji narodni in evropski pripadnosti. To ga je tudi ohranilo stoletja in ga ohranjuje tudi danes.

Ta ideja zmaguje, ker je močna in ukoreninjena v Slovenskem domobranstvu. Niso je mogle uničiti komunistična propaganda niti komunistična nasilja in zločini. Nasprotno! Vse to jo je okrepilo, da gori s svetlim plamenom in kaže pot našim rodovom v boljšo bodočnost.

Komunistična propaganda dan za dnem širi nove gorostasne in otipljive laži, s katerimi hoče zavajati in plašiti. Slovensko

domobranstvo in slovenski narod pa vesta, kje je njuna edina pot. Trde so bile preizkušnje in naš narod je že dokazal, da ni omahljiv, da bi v teh resnih časih ne spoznal pravega. Naš narod se je že navadil presojeti svetovni politični položaj, kakršen je, realno.

Omahljivci se v takih zmešnjavah, tako se jim vsaj ob površni presoji zdi, radi izprašujejo o bodočnosti! — Ta je naš! Naša je in bo, če bomo domobrantski ideji, disciplinirani in zaupali vodstvu!

Bijmo komunizem do zadnjega! Zaupajmo v Boga, v vodstvo in vase! Z nami je Bog, z nami je general Rupnik z vsemi slovenskimi domobranci, z nami so srbski dobrovoljci in četniki, z nami je vsa nacionalna Evropa!

Ideja zmaguje! Zato bomo zmagali mi!

Savinjc Stojan.

»SLAVA IX. KORPUSA«

Komunistično vodstvo je razdelilo slovensko ozemlje na posebno vojaška področja — na VII. korpus (Dolenjska, Kočevsko in Notranjsko), na IX. korpus (Primorsko in Gorenjsko do Save), dočim je na Štajerskem ustanovilo tako imenovano IV. operacijsko zono. Ze lani, zlasti v decembru in v prvih letošnjih mesecih je najprej prišlo na vrsto štajersko gošarstvo, ki so ga nemške čete popolnoma razkropile, večinoma pobile in ujele. Število mrtvih in ujetih je presegalo 6000 ljudi. Štajersko ljudstvo, ki je toliko trpelo zaradi gošarjev in tudi samo okusilo sadove njihovega »osvobodilnega dela«, je začelo spoznavati OF in jo kot narodu škodljivo organizacijo odklanjati. Tako je OF tudi na Štajerskem izgubila za svojo organizacijo sicer ugodna tla in politično pogorela.

Vodstvo OF je zato zbralo svoje glavnine na ozemlju od Suhe do Bele Krajine, ki ga je določilo za izhodišča in nastope proti domobrancem. VII. korpus je v zadnjih mesecih izgubil ogromno vojakov, orožja in streliva. Politkomisarji so kljub temu s samokresi in s puškinimi kopiti znova in znova zbirali čete, dobro zavedajoč se, da more tolovajstvo za nekaj časa le rešiti neizprosna komunistična pest. Komunistično vodstvo se je v zadregi pred že vidnim koncem moralo združiti z italijansko komunistično sodrgo — z Garibaldijevo divizijo, ki so jo priključili tako imenovanemu IX. korpusu na področju Trnovski gozd — Cerkno — bivša italijansko-jugoslovanska meja. Tako so slovenski komunisti na slovenskih tleh spet bili močno okrepljeni s tistimi zločinci, s katerimi so že pred 8. septembrom 1945 uničevali naše ljudstvo in požigali dolenjske in notranjske vasi. IX. korpus, o katerem je rdeča propaganda vedno tako vneto pela slavo, četudi dejansko ni v bojih imela nikoli kakšnega večjega uspeha, pa je začel s svojim koncem že po prvih večjih napadih protikomunističnih bojnih skupin.

Tolovajski major Mirko Bizjak je napisal v »Partizanskem dnevniku« o IX. korpusu tele vrstice: »Našemu slavnemu korpusu! Tako nam pravijo žene in dekleta, tako pravi in hoče tudi velika večina Italijanov, poštenih Italijanov... IX. korpus je tudi za

njih največja garancija svobode... Tudi ti Italijani se z nami skupno borijo z nami za skupno zmago...« In končno: »Veličastni so že uspehi naše vojske na tem ozemlju...«

Tolovajske skupine še niso imele prilike prebrati slavošpeva svojega majorja, pa so jim strojnice, puške in minometi protikomunističnih borcev že zapele »slavo«, z njo pa tudi »glorio« njihovim zvestim savojskim pajdašem.

Srbski dobrovoljci, četniki, domobranci in nemški vojaki so jih tokrat tako temeljito zgrabili, da je bilo komunistično vodstvo popolnoma brez glave. Vse zgodbe o nezavzetnih utrdbah so postale bajke, ki so se razblinile v begu razkropljenih tolp in obkoljenih skupin. Boji so se vršili v trikotu Ziri—Blegaš—Cerkno—Idrija.

Vsi nastopi so bili načrtno pripravljene, zato je bil uspeh tudi popoln: IX. tolovajski korpus je dejansko razbit, njegove tolpe uničene. Na področju, kjer so paševali komunisti z dvetretjinsko večino Bonomijevih komunističnih plačancev, so ostale le manjše tolovajske skupinice.

Po poročilih so tolovaji imeli nad 3000 mrtvih in ujetih, izgubili pa so skoro vse orožje in strelivo, skladišča in zaloge. LetoŃnja Velika noč je bila za IX. korpus veliki petek. Na ta dan so tolovajske tolpe doživele najhujše poraze. V Cerknem so tolovaji imeli na stotine mrtvih. Tolovajsko vodstvo je imelo v okolici glavna skladišča, zato je bil plen ogromen. Vojaki so zaplenili ogromno živil, streliva in orožja. Zajeti sta bili tudi dve popolni bolnišnici z zdravniškimi aparati in sanitetnimi potreščinami. Tolovaji so dajali odpor le na Vojskem, Sinjem vrhu in Zajčjem hribu. Skupine, ki so se hotele prebiti v Trnovski gozd, so zadele ob Rupnikovo bojno skupino. Nemške čete so z druge strani napadle tolovajske utrjene položaje in pobile okrog 800 tolovajev. Odkrili so več popolnih tolovajskih delavnic.

Tako je končal IX. tolovajski korpus. Njegovo »slavo« bodo naši domobranci proslavili takrat, ko bo uničen tudi VII. korpus in vse tolovajstvo na naših tleh! In ta čas se že bliža. ne-ko.

Komunizem povsod in vselej isti

Iz Zagreba so prispela nova poročila o komunističnih — Titovih zločinih v Bosni in Hercegovini, zlasti v Sirokem Briegu, ki so ga Titove tolpe šele pred nedavnim zasedle. Titove drhali so takoj po zasedbi kraja zažgale v tem kraju znamenito frančiškansko gimnazijo, cerkev, samostan in dijaški dom. Profesorje in redovnike so tollovaji zaprli v nek bunker, jih polili z bencinom in nato žive zažgali. Druge so Titovi morilci pobili kar v cerkvi, na deželi pa so jih vlačili iz župnišč in šol ter jih zverinsko mučili in končno ustrelili. Pred tem so požgali tudi frančiškanski samostan v Tomislavgradu, uničili samostan in cerkev na Humcu pri Ljubuškem, dočim so frančiškansko cerkev v Mostarju porušila badoljevska strahovalna letala s Titovimi piloti. Hercegovska frančiškanska provincija (ta je velika kakor manjša škofija) je prav za stoletnico svojega dela med narodom danes brez samostana in hiše, večina duhovnikov in redovnikov pa je pobitih.

Komunisti so zaradi narodovega odpora in obsojanja teh zločinov prepovedali vsak obisk v Sirokem Briegu. Njihova zločinstva so pustila za sabo toliko krvavih znakov, da zločinci niso pustili nikogar do hrvaškega Monte Cassina, ki pa je še vse hujši od prave: požgan in porušen, vse pa oškropljeno s krvjo zverinsko mučenih in pobitih frančiškanov.

Beograjski radio je bil šele po dolgem času prisiljen, da »opraviči« ta pokolj in uničevanje. Čez nekaj dni je beograjski radio že trobil v svet o »izdajalski vlogi frančiškanov in njihovi fašistični vzgoji mladine«. Klasični pesniki so v svojih dramah izpuščali krvave prizore, a komunisti so te prizore izvršili, da sami uživajo nad svojim požvinjenjem.

Frančiškani v Sirokem Briegu so bili skozi desetletja v tem delu Hrvatske edini voditelji in zato so bili tudi pobiti. Komunisti so tako hudo divjali tod, da so streljali svoje številne žrtve kar pred oltarjem.

Pobili so jih brez kakšnega zaslišanja in obsodbe, s katerimi so drugod vsaj hoteli opravičiti svoje zločine.

Hrvaški škofje so na čelu s svojim metropolitom dr. Stepincem izdali pastirsko pismo, v katerem obsojajo Titova zločinstva in vse one, ki jim pomagajo, da lahko še vedno nadaljujejo s svojimi zločini in pokolji.

Izvirno poročilo iz Zagreba in pastirsko pismo zagrebškega nadškofa dr. Stepinca, o katerem je splošno znano, da je ves čas bil pravičen v odnosu do vsake politike in politikov, objavljamo v presojo onim, ki so pod plaščem neprave krščanske ljubezni pred leti in nekaj še danes obsojali le samoobrambo naroda, umorjence pa dolžili krivde za umor, morilce nikoli. To poročilo objavljamo v presojo onim, ki so še pred dnevi v »Mladi Sloveniji« pisali prav za ta majhen krog ljudi, ki mu v prvi vrsti

velja to opozorilo, da sloni Titova vlada na diktaturi, nasilju in anarhiji, pa jo kljub temu priznavajo, ker mislijo, da bodo tako odnesli glave.

Slovinci, ki smo sami doživeli take komunistične strahote, smo si na jasnem. Boj komunizmu do konca! Komunizem je povsod in vedno isti — zločinski! Kjer se le pojavi, tam je smrt in uničenje.

Prav zaradi tega se človek kljub žrtvam v boju proti našim tollovajem veseli domobranskih zmag in zato tudi ves naš narod spremlja slovensko domobranstvo, ki bije prav te dni odločilne boje proti zadnjim večjim tollovajskim tolpom na Dolenjskem, Kočevskem in Beli Krajini. Te zmage in narodna edinost ter močna volja ter domobranska vztrajnost in odločnost so nam porok, da komunisti na naši sveti slovenski zemlji ne bodo nikoli imeli več prilike, da bi pobijali na stotine slovenskih sinov, kakor so jih v Turjaku, Jelendolu, Grčaricah, Mozlju, v Mačkovecu, Tehovcu, Javorniku, Krimski jami in drugod! Kri tisočev poklanih Slovencev, ki so padli pod komunističnim kopitom le zaradi ljubezni do svojega naroda in vere, nas obvezuje, da vztrajamo v tem boju in ne verjamemo Titovi propagandi, ki še danes trobi v svet o svobodi cerkve v Srbiji, Bosni in Hercegovini in celo v Beli Krajini. Krvavi dogodki v Sirokem Briegu nas znova opozarjajo!

—ne —ko.

Vito Kraigher v Ljubljani

V zapore ljubljanske policije so pripeljali te dni iz Gorice voditelja zloglasne komunistične organizacije VOS Vita Kraigherja. Ujeli so ga Nemci v čistilnih akcijah na Goriškem. Najprej se je izdajal za angleškega častnika, pa so ga kmalu spoznali in razkrinkali. Bil je prepričan, da ga bodo nemške oblasti zamenjale s kakim nemškim ujetnikom in da se bo zmazal. Bil pa je zelo presenečen. Nemška oblast ga je izročila ljubljanski policiji. Pri njem so našli važne dokumentarne listine.

Tako sedi v ljubljanskih zaporih eden največjih komunističnih zločincev in organizatorjev morij po vsem Slovenskem.

Viktor Kraigher je bil tudi organizator skoraj vseh morij po ljubljanskih ulicah v letih 1942—1945. Bil je na čelu partijske trojke, ki je s Kardeljem in Šentjurčevom določevala in izvajala umore. Sedaj kazni ne bo ušel!

Zaseda

*Nad gozdom ob potoku prašna cesta
leži čez klanec kakor belouška.
Nad njo za grmom ždi skupina zvesta.*

*»Tod mimo spodaj morajo nam priiti
pod strojnice... Hej, to si damo duška!
Vse moramo na cesto položiti!*

*Viš tam pod klancem rokomavhe? Krave
in voli, vmes pa voz poln vreč! Tri svinje
čez prednji oplen višijo krvave.*

*Zdaj pa pozor na strel! Glej, rajda rdeča
čez klanec že poklada zdaj stopinje...
Hurá! Zdaj vrgimo! Bog in junaška sreča!*

*In strojnice odspred, odzad, na sredi
se vrtajo v telesa živa, bombe
na cesto zabobnijo... V divji zmedi,*

*preplahu, kriku, stokanju in begu
krdelo skače v potok, si zaslonbe
za grmi išče, divja v hrib po bregu.*

*Hej, ogenj strojnic pa kot rep iz svinca
opleta in vse vprek spodnaša noge
in širi smrtonosni krog vrtnca...*

*Na cesti voz prevrnjen je obležal.
Okrog mrliča so krvi maroge.
Trop krav, volov tuleč se je razbežal.*

*In voli planili so v stran in v ježo
ojé zabolli in obstali vdano
pod plazom krogel pred uporno težo.*

*Zdaj fantje iz zasede so skočili!
Z obilnim plenom, pesmijo ubrano
prišli so v vas in kmetom rop vrnili.*

Vinko Zitnik.

Slikar MILOŠ ŠUŠTERŠIČ

Slikar Miloš Sušteršič, ki sedaj že petič razstavlja svoja dela in se s svojim talentom uvršča med naše vidnejše slikarske mojstre, je dal našemu uredniku v razgovoru med drugim tudi naslednje izjave, ki jih radi priobčujemo:

»Smatram, da je umetnost najtesneje povezana z življenjem. To trdijo tudi komunisti, kadar je govora o njihovih »progresivnih« umetnikih. Če pa razkrije protikomunist-umetnik svoje poglede na svet, planejo po njem, naj nikar ne meša politike z umetnostjo. Sam sem pripadal do l. 1941 najodločnejšim levičarjem, zato prav dobro poznam rdeče voditelje s Kidričem na čelu, dasi nisem bil nikoli član KPS in ateist. Ti ljudje pač ne morejo ustvariti boljšega reda, ker so sami popolnoma pokvarjeni in propadli. Ko sem l. 1942 videl, kaj počnejo ti rdeči »progresisti« po Dolenjskem, sem se izjavil jasno in odločno proti njim ter proti njim tudi nastopil, za kar so mi grozili s smrtjo. — Borba, ki jo bije današnje človeštvo, je prav za prav stara toliko kot človeštvo samo; gre za večni spopad človeka s človekom — živino, zato je potrebno, da tudi umetnost zavzame določeno stališče do komunizma, ki se proglašča za progresivnega.«

V domu naših prvih borcev

Domobranska misel in narodna dolžnost sta vodstvu Slovenskega domobranstva že po prvih domobranskih nastopih proti komunističnim tolпам narekovala skrb za one borce, ki so v boju darovali za rešitev in lepo bodočnost slovenskega naroda najdražje — svoje zdravje. Po tišem, toda velikem delu, ki se je izvršilo kljub mnogim težavam in oviram, je bil Domobranski invalidski dom v nedeljo 15. aprila odprt in blagoslovljen ter izročen svojemu namenu: Domobranski invalidi so dobili na lepem prostoru ob cesti na Brdo lep, udoben dom, kjer se bodo lahko res dobro počutili.

Slovensko domobranstvo je že kmalu po ustanovitvi iskalo primerne zgradbe za svoje ranjence-invalidce. Težko je bilo najti primerno zgradbo, dokler niso našli hiše ob cesti na Brdo, ki so jo zgradili v prejšnji svetovni vojni primorski begunci in je služila vsem namenom. Prezident in vrhovni inšpektor Slovenskega domobranstva general Rupnik je odločil, da je ljubljanska mestna občina odstopila to hišo za te namene. Notranjost zgradbe je bila hudo poškodovana in zanemarjena in v začetku ni bila niti primerna za stanovanje. Mestna občina, ki je prevzela najnujnejša popravila, zaradi pomanjkanja materiala, kredita in delavcev ni zmožna izvršiti odgovarjajoče obnove, da bi bila stavba primerna za vselitev domobranskih invalidov. V tej zagati se priskočil na pomoč šef tehničnega odseka Slovenskega domobranstva stotnik ing. Škof. Razeš surove stavbe ni imel ničesar pred seboj, vendar so pridne roke tehničnega odseka pod njegovim vodstvom in ing. Pograjcem pripravile iz nje lep, udoben Domobranski invalidski dom. Vodstvo si je zastavilo vse sile, da je nabavilo potreben material, osebje tehničnega odseka pa je od ranega jutra do pozne noči brez počitka z ljubeznijo pripravljalo ta dom. Zgradbo so preplekali, preslikali, opremiti pa so morali tudi vse svetle in velike prostore tako, da imajo naši domobranski invalidi danes zračen in udoben opremljen dom, ki v polni meri služi svojemu namenu.

Blagoslovitev in izročitev Domobranskega invalidskega doma domobranskim invalidom je bila v nedeljo ob pol 10 dopoldne. Blagoslovitvi in slovesni otvoritvi so prisostvovali prezident general Rupnik s soprogo, poveljnik polkovnik Krener, podpolkovnik Vizjak in več domobranskih častnikov. Goste je pozdravil šef Zdravstvenega odseka stotnik dr. Grapar. V otvoritvenem govoru se je zahvalil zlasti g. prezidentu in ing. Škofu ter vsem, ki so pripomogli, da so naši invalidi dobili svoj dom. Svoj govor je zaključil na prisotne invalide z naslednjimi besedami: »Končno velja moj in pozdrav nas vseh vam, ki vam bo ta hiša začasni dom. Izročamo vam ta dom v znak hvalečnosti vsega slovenskega domobranstva za vaše žrtve. Izročamo vam ta dom, da si v njem ustvarite lepo prijateljsko, družinsko življenje, kjer boste v vzajemni pomoči drug drugemu, v delu in zabavi preživljali v miru bodoče dni in se pripravljali za bodočnost — vsak po svoji zmožnosti in sposobnosti. Ta dom naj vam bo dom počitka, pa tudi dom dela, vedno pa tudi dom, kjer bo globoko živela domobranska zavest, domobranska misel, ki ima temelje v svetih ciljih: Bog, narod, domovina!«

Nato je višji vojni kurat dr. Lenček blagoslovil dom, domobranski moški pevski zbor pod vodstvom g. Pfeiferja pa je zapel »Najvišji«. Po blagoslovitvenih obredih je spregovoril invalidom prezident, ki je dejal:

Dragi moji soborci — domobranski invalidi!

Vi ste svojo dolžnost do Boga, naroda in domovine zvesto izpolnili. Viden dokaz za to vašo požrtvovalnost so vaša močno prizadeta telesa.

Zaupanje v Boga in hrabrost, s katero ste se borili in vzeli nase težko žrtve, naj vas tudi odslej spremljata skozi vse življenje; zakaj samo z njuno pomočjo boste lahko prenašali svojo žrtve, ki ste jo doprinesli za slovensko narodno skupnost.

Za nas, za katerih varnost ste se borili in krvaveli, nastopata sedaj dolžnost in zadolžitev, da vam na vaši nadaljnji življenjski poti poplačamo zaslužen zahvalo tako, da se ne boste nikoli čutili pozabljeni in zapušteni, ampak da boste ponosno in samozavestno zavzeli ono častno mesto v slovenski narodni skupnosti, ki ste si ga s svojo žrtvijo za dobrobit slovenskega naroda priborili in zaslužili.

Za prvo silo so vam z ozirom na težko muko in stisko, ki tlačita ves naš narod, nudili prvo pomoč v glavnem vaši zdravi soborci, naši vrlí domobranci. Toda prav to je najboljši dokaz za to, da vas ves narod ceni, ljubi in skrbi za vas, zakaj naši najboljši rojaki so zbrani prav v našem hrabrem domobranstvu. Iz njihove srede bodo prišli preizkušeni bodoči voditelji novega življenja v novi svobodi slovenskega naroda. Iz njihove srede bodo nastopili tisti, ki bodo slovenskemu narodu prižgali svetlo luč novih časov boljšega in pravičnejšega reda, kot smo ga kdajkoli imeli. Ti, v žrtvah, stiskah, borbah in krvi najtežjih časov slovenske zgodovine preizkušeni novi voditelji slovenske usode, svojih soborcev, vas, dragi naši invalidi, prav gotovo ne bodo nikdar pozabili.

Tudi za ta vaš prvi »Invalidski dom« gre v prvi vrsti zahvala prav vašim dičnim, hrabrim soborcem-domobrancem. Naši ljubljani domobranci, naš ponos in naši prvoboritelji na vseh področjih slovenskega preporoda, so iz svoje skromne vojaške plače nabrali najpotrebnejša sredstva, da so vam s pomočjo Mestne občine ljubljanske uredili to prebivališče in vam tudi omogočili, da boste po odgovarjajočem strokovnem šolanju navzlic prestreljenim udom lahko še naprej delali v svojih dosedanjih ali novih poklicih. Tako boste zopet lahko stopili kot polnoveljavni člani v delovne vrste slovenske narodne skupnosti.

Ko vas v tem vašem novem domu toplo pozdravljam, vas pozivam, da tudi vnaprej ostanete neomahljivi, dobri Slovenci in vrlí domobranci, vsem Slovincem v zgled izpolnjevanja dolžnosti do Boga, naroda in domovine!

Božji blagoslov naj bo z vami v vašem novem domu! Srca vsega slovenskega naroda so in ostanejo z vami. Živeli!

Prezident je po svojem govoru obšel še enkrat, kakor ob prihodu, invalide, jih obdaril ter vsakemu privoščil toplo očetovsko besedo. Nato si je ogledal domove prostore, zlasti zračne in svetle spalnice, kuhinjo, kopalnico in vse druge prostore, nazadnje še vrt, kjer so invalidom pripravili še posebne koticke za sončenje in balinanje. Visoki gost se je s svojim spremstvom nad eno uro zadržal med invalidi in se z njimi prijazno razgovarjal. Dalj časa se je zadržal v kmečki sobi, kjer je prisostvoval šahiranju domobranskih invalidov. Pevci tehničnega odseka so zapeli fantom še več lepih slovenskih pesmi, invalid pa je zagodel še udarno koračnico s harmoniko.

Ob slovesu so domobranci prisrčno pozdravljali odhajajočega prezidenta, ki je še ob svojem odhodu znova želel invalidom mnogo miru v novem domu.

Tako so naši domobranski invalidi dobili svoj dom. V kratkem se bo začel zanje tudi zadržni tečaj, na katerem se bodo invalidi usposobili za zadržne tajnike in pomožne uradnike ter se tako pripravili za mirne čase, za katere so se oni v prvi vrsti žrtvovali. Tečaj bosta organizirali Pokrajinska uprava in Zadržna zveza.

Vse slovensko domobranstvo želi domobranskim invalidom, da bi se v resnici počutili v novem domu zadovoljne in se z novim delom pripravili na čase, ko bodo z vsem domobranstvom kovali slovenskemu narodu novo, lepše življenje.

Savinje Stojan.

»Blagoslov z vami

S temi besedami je prezident in inspektor vsega Slovenskega domobranstva armijski general L. Rupnik izročil v nedeljo 15. aprila domobranskim invalidom njihov nov Domobranski invalidski dom. Sprejem generala Rupnika, ki se je pripeljal k blagoslovitvi, je bil domač in zelo prisrčen. Visokega gosta z gospo in s spremstvom so že pred domom pozdravili poveljnik Slovenskega domobranstva polkovnik Krener, podpolkovnik Vizjak in domobranski častniki. Prezident je najprej pozdravil invalide, takoj nato je stotnik dr. Grapar odprl dom, nakar je vojni kurat dr. Lenček blagoslovil vse prostore. Po prezidentovim nagovoru domobran-

v vašem domu«

cem, so si gostje ogledali dom in se dalj časa zadržali med invalidi v kmečki sobi (spodaj), spalnici in na igrišču. General je imel za vsakega invalida toplo očetovsko besedo in se a fanti dolgo razgovarjal, končno šel med nje v krasno urejeno kmečko sobo in prisostvoval njihovim igram. Potem sta zadoneli še pesem in harmonika. Šef Tehničnega odseka stotnik ing. Skof in šef Zdravstvenega odseka dr. Grapar, ki imata prvenstvene zasluge, da so naši invalidi dobili svoj dom, sta se še dolgo zadržala s častniki med domobranskimi invalidi (desno spodaj) in se z njimi kot oskrbnika novega doma pogovorila v njihovem bodočem delu.

Foto Pavlovčič.

Udarnik I. bataljona pripoveduje

Tedaj, ko se je ustanovila naša bojna skupina, ki je bila I. domobranska bojna skupina, so bili komunisti vojaško že zelo močni in spretni, domobranstvo pa še v defenzivnem stanju. Imeli smo tudi le malo zasedenega ozemlja. Toda že takrat, ko smo dne 4. aprila 1944 prvič udarili na osvobojeno ozemlje, sem začutil, da se je v zgodovini slovenskega domobranstva in protikomunističnega boja zgodilo nekaj velikega in mogočnega, kar je pomnilo sicer počasno, a gotovo smrt za rdeče. S tistim dnem je slovensko domobranstvo po svoji elitni bojni skupini prešlo iz obrambe v napad in pričelo zadajati komunistom težke udarce. Poslej nismo več mirovali. Udarjali smo na Dolenjsko in Notranjsko in bili komuniste, kjer koli smo nanje naleteli. To je bilo povsod. Naša srca so zato od neprestanih borb in pohodov ojeklela, naša volja pa postala nepremagljiva. Iz vojakov in borcev smo postajali junaki, ki smo prezirali smrt, trpljenje in hude napore ter v srečanju in dotikanju s tolovajski poznali le eno geslo in en sam zmagosloven »juriš, hura«. Sčasoma smo se tako navadili bojev in ognja, da nam je po dveh dneh počitka v Ljubljani že postalo dolg čas in smo si vedno znova zaželeli nazaj v akcije in ofenzive na komuniste. Pa zakaj tudi ne. Saj je bila bojna skupina po veliki večini formirana iz samih preizkušenih in že nad stokrat v bojih in ognju prekaljenih borcev. Pa tudi naše vodstvo je bilo na mestu. To so bili komandirji in vodniki, ki so šli vedno prvi v napad in ogenj ter zadnji iz njega. Imeli so vse vrline dobrega in hrabrega poveljnika in nam bili zmožni biti tudi očetje in dobri tovariši. Vojaki smo v njih gledali vzor slovenskega vojaka-domobranci, ki ga je bilo vredno posnemati in za katerega smo si želeli le eno, da bi tudi sami postali njim enaki.

Potem so se začele ofenzive, tiste, ki so prinesle našemu orožju in naši bojni skupini največ zmag in slave. Mi smo bili prvi, ki smo v udarnem, ofenzivnem pohodu prešli vso Dolenjsko in se v maju lanskega leta pojavili pred novomeškimi blokmi. Takrat nam ni tega nihče verjel. Dejali so, da smo prišli v Novo mesto čez Stajersko, ne pa čez Dolenjsko, ki so jo takrat imeli še večinoma zasedeno komunisti. Ta naš pohod nam je prinesel nove slave in nam spletel nov lovorjev venec zmage, kajti domobranci iz drugih čet, ki so bili kakor mi, prežeti in napolnjeni s sveto narodno in protikomunistično idejo, so si želeli le eno: postati člani naše bojne skupine; starejši pa so kleli svoja leta, ker so se zavedali, da zmore take pohode le mlad, navdušen, idealen vojak. Pa tudi širom Slovenije je takrat že udaril sloves našega bataljona. To so bili časi, ko so nas dekleta in žene ob prihodih v vasi že čakale s kruhom in vinom, cvetjem in dobro besedo. Komunisti so s strahom izgovarjali ime našega bataljona in govorili, da, kamor pridejo ti »hudičiči«, njihove brigade borbo že

izgube. Mnogokrat je že zadostovalo, da so zvedeli samo to, da se bliža naš bataljon, pa so jo ucvrli v paničen beg. Mi pa smo ostali nespremenjeni, neizprosni za rdeče ter dobri in ljubeči za tiste, ki jih je preganjala komunistična zver! Vedno znova smo odhajali s pesmijo in s smehom v boj in vedno z istim smo se tudi vračali. Poznali smo le eno: zmago ali smrt. Premnogokrat je jurišal ves bataljon od poveljnika pa do zadnjega vojaka.

Sčasoma smo si nabrali toliko izkušenj iz bojev s komunisti, spoznali njihovo taktiko in način vojskovanja, da smo znali sklepati njihove načrte že iz najmanjših vidnih znakov in postavili proti njim učinkovit protinačrt, tako da nam ni bilo prav nič novega, če smo izvedeli, da smo samo v enem mesecu ofenzivnih nastopov, akcij in pohodov potolkli čez 400 tolovajev. In še eno smo se navadili: udariti po komunistih na najbolj občutljivem in bolečem mestu. V tem oziru jim nismo prizanašali. Ker smo vedeli, da je najbolj občutljivo mesto Komunistične partije v njihovih terencih, ki so »oči in ušesa« OF, se nismo pomišljali seči tudi po njih, ki so bili že od nekdanji naši »ljubljeni«. Ljubljanskim OFarjem smo zadali ne najmanjši udarec s tem, da je ravno naš ljubljanski udarni bataljon prvi potolkel cvet ljubljanske rdeče promenade ter jim dal napotnice za večnost.

Po prvih ofenzivah smo odšli na Ig, kjer smo doživeli svojo prvo tragedijo, ki pa nam je ni prineslo tolovajsko orožje, temveč terenska zlobnost in zahrbtnost. Z Iga smo udarili znova na Dolenjsko in 30. junija lanskega leta zasedli Stično, ki nam je bila naša nova postojanka. Zdaj smo bili že v Dolenjski sami in nam ni bilo treba več hoditi tja v akcije in pohode iz oddaljene Ljubljane. Iz Stične smo udarili širom Dolenjske in doživljali vedno nove dogodke in zgodke, ki so se včasih še nam samim, ki smo živeli vedno v ognju, borbah in presenečenju, zdele neverjetne, kaj šele onim, ki so jih le poslušali. Eno pa smo vedeli vsi, ko smo se podajali v najbolj tvegane in nevarne akcije, da se bijemo za pošteno slovensko stvar in da bi v teh naših pohodih skoprneli od strahu vsi tisti, ki bi temu ne bili vajeni.

Danes vojaki I. domobranske udarne skupine nismo ponosni le zato, ker smo bili prvi domobranski jurišarji po ustanovitvi, temveč tudi zato, ker smo prvi po moči in udarnosti tudi ostali. Danes nismo več sami. Poleg nas nastopajo še druge domobranske udarne bojne skupine, ki so z nami vred pripomogle, da se naša oblast in moč ne raztezata samo nad Ljubljano in njeno okolico, kot se je ob času ustanovitve SD, temveč širom vse Dolenjske in Suhe Krajine.

Ob obletnici ustanovitve našega bataljona prisegamo, da v boju s komunisti ne bomo odnehali prej, dokler ne bo uničen in strt poslednji tolovaj, ki se klati po naši prelepi slovenski zemlji. Zar France.

ZMAGA ZA ZMAGO

Komunistično vodstvo na Slovenskem se zaradi stalnih porazov svojih tolpe skoro ne znajde več. Kjer koli se skušajo razbite tolpe znova zbrati, že morajo bežati. Tolovajsko vodstvo je skušalo koncentrirati svoje sile na tako imenovanih korpusnih področjih, kjer pa je prav v zadnjem času kljub sodelovanju laških komunističnih in mongolskih tolpe doživelo hude poraze. IX. korpus je popolnoma razbit, sedaj je na vrsti še VII. korpus.

Z Dolenjskega so prav ob zaključku lista prišla sporočila o novih domobranskih zmagah.

Ze nekaj tednov se klati po Suhi Krajini VII. tolovajski korpus in »osvobaja« vasi. Ker pa v dokaz »osvobajanja« ni doslej mogel pokazati drugega ko naropane krave in vole, na desetine požganih vasi, na tisoče beračev in pregnancev, mu je bila dana od »maršala« Tita zapoved, naj pokaže kakšne lepe uspehe.

VII. korpus je torej dobil nalogo, da mora likvidirati domobransko posadko v Strugah. Maršalovo zapoved je treba izpolniti in zato so se začele velike priprave. Okrog 3000 tolovajev je osnažilo puške, pripravili so topništvo in poslednje savojske tanke. Vso to množico ljudi in orožja je tolovajska komanda napadla proti Strugam. Domobranci so zaslutili, da se pripravljajo napad, zato so se tudi sami dobro pripravili, čeprav sta bili v Strugah samo dve četi.

Prvi boji so bili že 5. aprila proti večeru. Majhna domobranska oglednica se je vtihotapila prav v sredo tolovajskih položajev. Ko so domobranci dobro pregledali, kod imajo tolovaji zasede, so jih nenadoma napadli. Vse dotlej tolovaji namreč niso vedeli, da so to domobranci. Po kratkem boju je obležalo 15 tolovajev mrtvih, med njimi tudi en »kapetan«.

V tem boju so domobranci napadli celo X. brigado in zaplenili dosti blaga, celo težki minomet in 300 min. Tudi ves pratež brigade je postal last domobrancev.

V petek ob 5 popoldne pa se je začel pravi boj. Iz 6 topov so začeli tolovaji bruhati ogenj na vas Struge in v okolico. Domobranci so imeli dobre zaklone in so z njimi tudi civilnemu prebivalstvu rešili živino in obleko. Tolovaji so ves ta topovski ogenj opazovali od daleč, kajti dobro vedo, da je nevarno priti v bližino domobrancev, ker so predobri strelci. Domobranci so

prepevali in klicali tolovaje, naj vendar pridejo v bližino, da se bodo po moško z njimi pomenili. Tolovaji so pa še vedno oklevali in naredili še drug poizkus.

Iz skrivališč v Kočevskem Rogu so namreč privlekli na dan tri plesnice tanke, ki so jim jih leta 1943. podarili badoljevci. S temi so prihrumeli do Strug in začeli metati granate v vas. Pa tudi badoljevske pločevine se domobranci niso nič ustrašili.

Tolovaji so iz samega maščevanja nad neuspehom začeli metati v vas samo zažigalne granate. Zažgali so najprej vso vas Pako, nato pa so se spravili na župno cerkev v Strugah, zažgali stolp, ki se je nato tudi zrušil z zvonovi vred. Ujetniki so povedali, da so to divjaško dejanje naredili iz golega besa, kajti napad na Struge jim ni uspel. Ognja iz tankov je bilo domobrancem kmalu dovolj, zato je eden s tankovsko pestjo uničil prvega izmed njih. Ostala dva sta izgubila korajžo in jo v divjem begu pobrisala nazaj proti Hinjam in Smuki.

Ves ta boj so komunisti opazovali s svojih položajev. Ko so videli, kako celo tanki beže pred domobranci, so jo tudi oni ucvrli v divji beg in se niso ustavili prej ko daleč v kočevskih gozdovih.

Kljub temu da so domobranci pobili dosti tolovajev s svojim topništvom, ki je neprenehoma obstreljevalo tolovajske položaje, jim to še ni bilo dovolj. Naredili so iz Strug izpad in v naglem naskoku udarili na rdeče. Kmalu so naleteli na X. tolovajsko brigado, ki je imela nalogo varovati tolovajski beg. Po višinah okrog Zvirč se je vnel hud boj, v katerem je padlo nad 30 tolovajev. Kar je še ostalo živega, pa je v neredu bežalo proti Hinjam.

Struge je napadalo veliko število tolovajev, v pomoč jim je bil »artilerski divizion« VII. korpusa in trije tanki. Na domobranski strani pa sta bili le dve četi. Uspeh je naslednji: komunistov je padlo okrog 80 in bilo je zaplenjenega ogromno blaga. Med komunistične »uspehe« je treba seveda šteti tudi požgano vas Pako in porušeno struško cerkev. Na domobranski strani ni nobene izgube ne v ljudeh ne v blagu.

Dejstvo, da daje že ena sama bojna domobranska skupina take težave celotnemu tolovajskemu korpusu, nam daje poročstvo, da bo tudi ta zadnja komunistična formacija zapisana smrti!

Od 26. 3. 1944 do 26. 3. 1945

Stiška bojna skupina je te dni proslavila v znamenju bojev prvo obletnico svojega obstoja. Ko se ob tem jubileju dela in žrtvovanja ozremo na njeno delo, nas njeni in uspehi slovenskega domobranstva navdajajo s trdnim zaupanjem in vero, da čas rešitve slovenskega ljudstva izpod komunistične strahovlade na zadnjem koščku naše svete zemlje ni več daleč.

Bojna skupina je bila formirana 26. marca 1944 po večini iz preživelih turjaških borcev in iz borcev stotnika Cerkevnik, skoraj izključno borcev vaških straž, že do takrat prekaljenih v neštevilnih borbah. Podrejena je bila poveljstvu majorja Križa.

Poveljstvo je določilo le dober teden, da se čete izurijo v rabi strelnega orožja vseh vrst.

4. april 1944 je bil dan prvega večjega pohoda — bolj manevrskega značaja. Akcija je dobro potekla in za bojno skupino se je začela doba neprestanih pohodov in borb, v katerih je ostala vse do danes. 29. aprila je bojna skupina odšla na večjo akcijo preko Velikih Lašč, Dobrepolja, Krke, Žužemberka, Gornje Straže, Trebnjega, Mirne, Trebelnega in Kronovega. Po tem pohodu, ki je trajal 17 dni, se je bojna skupina vrnila na oddih v Ljubljano, po nekaj dneh pa že ponovno sunila v smeri Litijskega — Trebnje — Mirna peč.

Tej akciji je sledila nova preko Temenice proti Stični; borci so prišli 30. maja na svojo izhodiščno postojanko, iz katere so delali pohode po vsej Suhi Krajini, Notranjski, Beli Krajini in Dolenjski.

Kakšen trn je bila ta bojna skupina tolovajem, dokazuje atentant na štab bataljona dne 27. avgusta 1944.

V letu dni bojev je darovalo iz te bojne skupine življenje za slovenski narod: 2 častnika, 10 podčastnikov, 5 kaplarjev in 48 domobrancev, skupno 65 mož. Visoka je ta številka, vendar so bile njihove žrtve kruto maščevane.

Bojna skupina je pobila 1142 naštetih tolovajev, ujela pa 76. Pri tem niso všteti številni prisilni mobiliziranci, ki so jih domobranci rešili zanesljivega pogina. Teh je na stotine. Bojna skupina je poleg tega zaplenila arhiv XV. divizije, šest brigadnih, več bataljonskih, mnogo orožja, streliva in drugega vojaškega materiala. To so le gole številke službenih raportov, komunisti pa so imeli mnogo mrtvih in ranjenih, za katere vedo le oni.

19. septembra je bila sprememba poveljstva, ker je gospod major bil premeščen v Novo mesto, zamenjal pa ga je stotnik Cof Emil, ki vodi skupino še danes.

Ko proslavljamo obletnico naše bojne skupine, smo dolžni, da se spomnimo vseh borcev-junakov, ki so v boju slovenskega naroda proti komunizmu darovali svoje življenje. V letu 1944 so padli:

Zabavnik Ivan, 24. 3. v Vel. Pipljah; podnarednik Trinko Ivan, 5. 4. na Igu; Beligoj Pavel, 5. 4. v Žužemberku; stotnik Cerkevnik Albin, 22. 4. na Golem; Blatnik Jože, 22. 4. na Igu; Pritekel Anton, 2. 7. na Ilovi gori; Meglen Anton, Pavlič Franc, 8. 7. v Blatu pri Grosupljem; Kužnik Milan, 10. 7. v Kočevju; Mežnar Marko, podnarednik Penca Janez, Skufca Josip, vsi 2. 8. na Ilovi gori; Pekolj Miha, 15. 8. v Žužemberku; Hren Anton, 15. 8. v Jami; Baudek Ivan, 22. 8. na Čatežu; višji narednik Ozimek Franc; Zajc Anton, oba 22. 8. na Zaplani; Zaviršek Jože, 22. 8. na Čatežu; Spelič Franc, 26. 8. v Hudem; višji narednik Metlikovič Riko; podnarednik Sebenik Franc; nadporočnik Bano Dragotin; višji narednik Lipovšek Franci; Dolenc Vinko; Zajc Dom., 27. 8. vsi pri atentatu; Ogrinc Milan, 25. 9. pri Čatežu; Godnič Jože, 11. 10. na Rebri; Mravinec Jurij, 15. 10. na Rebri; višji narednik Grm Jože; Bolc Alojzij; Malce Ignacij; Novljan Anton; Brčan Franc, 15. 10. vsi na Čatežu; Rogac Anton, 28. 10. na Zvirčah; Drobnič Milan, 29. 10. na Zaplazu; Mirtič Stane, 15. 10. na Čatežu; Krištof Franc, 21. 11. na Rdečem Kalu; medicinec Vajs Otmar, 15. 11. pri Knežji Lipi; Sedlar Jože, 14. 11. pri Knežji Lipi; Bolha Jože, Jevševar Jože, Lukek Florjan, Može Franc, Okorn Andrej, Pristopec Leopold, Sketelj Stanislav, Zajc Franc, Žužek Alojzij, vsi 14. 11. v Miklarjih; Primožič Jože, 27. 12. pri Moravčah.

Leta 1945 so padli: Furar Adolf, Ivanetič Ivan, oba na Gradencu 22. 1.; Marčič Jože, 22. 1. nad Laščami pri Dvoru; Gregorič Ludvik, Rugelj Franc, Rupnik Janez, 15. 2., vsi v Žužemberku; Zagorc Franc, 27. 2. na Poljanah pri Trebnjem; podnarednik Bec Vinko, 16. 2. v Žužemberku; Sinkovec Ludvik, Zadražnik Ivan, 28. 2., oba na Poljanah — Primskovo; Pajk Ignacij, 8. 3. na Kremenjaku; podnarednik Horvat Jože, Tavčar Andrej, 10. 3., oba v Zahosti — Račje.

Komunisti so se dobro zavedali, da ta udarna bojna skupina pomeni z novo nastopajočimi bojnimi skupinami njihovo smrt na naših tleh. Ker niso bili kos junaškim borcem v boju, zato so skušali pobijati naše fante v zasedah in z atentati. Tako je padel nadporočnik Bano in njegovi soborci, tako stotnika Harbič in Cerkevnik pri Igu in mnogi borci. Zato je bojna skupina, katere glavni cilj je bil prvenstveno boj proti oboroženim tolovajem, začela posvečati vso pozornost tudi terencem. Nad aktivnimi komunisti samimi in ljubljanskimi ofarji, ki so se ob zahrbtnih zločinih topili od veselja nad terenskimi dejanji, se je bojna skupina maščevala s tem, da je do kraja potolkla Ljubljansko brigado.

Po vsem Slovenskem se je slava naše bojne skupine razširila po uspešnih bojih po maju mesecu, ko so borci bili danes tu, jutri tam in nenehoma preganjali tolovajske brigade. Celo na Štajerskem so spoznali naše borce, ko so se peljali z vlakom po ob-savski progi in nam prinašali cvetja. Slišali so njihovo veselo fantovsko pesem, videli smeh in njihova radostna lica, videli njihovo zastavo in razveselili so se jih. Mnogokrat so bili borci kar cele mesece na pohodih. Pod vodstvom junaških častnikov Cerkevnik, Harbiča, Križa, Cofa, Banota, Berlota in Šušteršica ter drugih so si borci spletli v številnih zmagah venec slave, s katero je naše ljudstvo nagradilo borce s hvaležnostjo in priznanjem.

Slovenski narod gleda v naših bojnih skupinah svojo bodočnost, saj ve, dokler stoji te na braniku naše zemlje in neizprosno bijejo boj proti zadnji komunistični drhali na Slovenskem, da mora zmagati naša slovenska vojska, ker je z njo Bog, narod in vsi, ki jim je mar življenje in svoboda naše domovine. Ob obletnici se naš narod zahvaljuje vsem junakom in borcem prve naše bojne skupine za vse žrtve s prisego, da bo stal trdno ob njihovih strnjjenih vrstah, jih krepil in podpiral do zadnjega ter tako z njimi tudi slavil zadnjo zmago nad komunizmom na naših svetih tleh.

Peterka Odon: *Spomin* (Padlemu prijatelju Vinkotu.)

*Patrola. Čez polja, čez vasi
naša pot drži
samotna, tiha.
Mesec srebrni sveti,
zvezde so kakor cveti,
noč belo lepoto diha...*

*Pred nami postava
— v desnici meč,
v leviči zastava —
kot meglica plava,
naprej se žene...
>Sloj! Si ti, Cene?<*

*Glas iz noči:
>Odkar sem padel,
z vami hodim,
vas vodim,
ne puščam vas same.
Ne hódile do moje jame,
saj ni me tam!
Teško je biti sam!
Oh, z vami vsako noč,
z vami vsaki dan,
hodim, vas vodim,
ne morem vas pustiti same —
vaš desetar.*

Postoj! Pazil<

Izgine...

*V grmovju nekaj lazi.
Poleg mene
mitraljez zasika.
V grmovju krik,
tolpa v beg,
črni se sneg,
grgranje mrtvo...*

*Skočim tja:
v obraz neznan
rdeča zvezda sije,
oči osteklenele,
mrtev partizan.*

*Čez polja, čez vasi
nazaj
samotna pot nas vodi,
pred nami kakor duh
nekdo hodi.
Mesec srebrni sveti,
zvezde so kakor cveti,
na nebu samotni oblak blodi...*

NAŠA KULTURA ŽIVI

"Inter arma silent musae", se je glasilo staro rimsko pravilo. Naši odlikovanci so šli preko njega, oni so odhklonili propagirani kulturni molk in dali iz bogatih zakladnic svojega duha svojemu narodu najboljše, kar so premogli.

general Rupnik

1. Predsednik komisije prof. Peterlin z ostalimi člani: urednikoma Borkom in dr. Tinotom Debeljakom ter dramaturgom prof. Modrom bere prezidentu generalu Rupniku sklepe komisije.

Letošnji 28. marec je bil tih kulturni praznik. Prezident general Rupnik je dopoldne sprejel v svojem delovnem kabinetu tri mojstre slovenske besede, jim izročil v znak priznanja diplome in podelil pokrajinske literarne nagrade. Med nagrajenci so bili: pesnik Alojzij Gradnik ter pisatelja Stanko Majcen in Emilijan Cevc. En nagrajenec ni bil prisoten pri tej skromni in pomembni svečanosti, eden, ki ni doprinašal deleža za naš rod samo s peresom, temveč je prijel v usodnih trenutkih naše domovine v roke tudi puško, to je bil mladi mojster slovenske vezane besede, padli borec-pesnik France Balantič. Namesto njemu je stisnil prezident roko očetu pokojnikovega pesnikovega prav tako padlega soborca Franceta Kremžarja, ki je bil Balantiču tovariš, prijatelj in mentor. Oba idealna mlada borca sta umrla junaško v ognju v grahovski borbi z rdečimi izkoreninjenci leta 1945. Prezident general Rupnik je odredil, da se v počastitev spomina za domovino padlega pesnika osnuje »Balantičeva ustanova«, iz katere se bo vsako leto izplačala literarna nagrada našemu pesniškemu prvencu.

2. Prezident Rupnik stiska roko mlademu pisatelju Emilijanu Cevcu, ki se zahvaljuje v imenu vseh nagrajencev za izkazano jim priznanje.

3. Zvečer pa so nastopili v Drami v dopolnilo tega kulturnega praznika predstavniki slovenske lirike s svojimi deli: od leve proti desni: Jože Dular, Mitja Šarabon, Emilijan Cevc, Severin Šali, Vinko Beličič, Dušan Ludvik, Marij Kalan, Anton Vodnik, Viňko Žitnik, Leopold Stanek ter prof. Jože Peterlin.

Bliskavica

Zrak je trepetal v vročini in krave so leno polegale po senci. Smola se je cmarila po smrekah, da je prijeten, omamljiv vonj tekel čez dolino, v kateri je Potokarjev Cena pasel soseskino živino. Zvenelo perjiče nizkega grmovja je mlahavo viselo proti tlem in čakalo na nočno roso, ki bo vsaj za silo pogasila žejo drobnih žilic. Ravne smreke in temni borovci so negibno strmeli v modri nebesni lok, ki je bil brez oblaka in se je svetil kakor pravkar skaljeno železo. Roj drobnih mušic je v vrtoglavem plesu šumel nad tihim studencem, ki se je plazil skozi gosti lapuh in se zvijal po razgretih kamnih do prijetne sence, kjer je začel pošumevati, kakor da je oživel. Poletna lenoba je slonela ob slehernem živem bitju in sladka trudnost je visela po vseh vejah kakor roj umirjenih čebel.

Cena je sedel pred kočo in dremal. S klobukom, ki ga je pomaknil na oči, se je zavaroval pred soncem, ki je krivilo preperele skodle. Topla utrujenost mu je zlezla iz nog po vseh udih in zdaj bi ne vstal, četudi bi mu krava ušla prav pod Storžič. Kar vesel je bil, da so se vse nagnetle v senco in da se je le zdaj pa zdaj katera premaknila in pozvonkljala z zvoncem. Vsa dolina je bila kakor začaran grad in nazaj zleknjeni Storžič kakor okamenel stražar-velikan.

Cena je zdaj pa zdaj zaspano odprl oči, pogledal po živini, še bolj potegnili krajece na oči in dremal naprej. Vonj po smarjenih smoli in zvenelih cvetkah mu je jemat poslednjo voljo in zdaj bi se dal odvesti kamor koli; ne da bi zganil s prstom.

Se noga ga ni bolela, kakor ga je po navadi rada, in prav zlahka je brez palice bencal za živino. Zavito stopalo je položil čez palico in ga prepustil soncu, da mu je pregrevalo gleženj.

Ta noga! Končala mu je sanje in zagrenila življenje v vasi, odtrgala ga od fantovske družbe, s katero je vasoval in ga ločila od Maričke, za katero je pričel laziti Steblajev Tomaž, ki je imel gostilno v mestu. Saj je razumel, da ni več stari Cena — klobuka z gamsjim šopom ni del več na glavo — toda na dnu srca je upal, da mu bo Marička ostala in ga ljubila kljub pohabljeni nogi. Nista se skregala, tudi rekla mu ni nič, toda v besedah je bila hladna in ob nedeljah, ko je hrepenel po njeni družbi, je imela svoja pota. Kmalu so po vasi pričeli šepetati, da sta si na roko s Tomažem. Stare ženske so ji zamerile, Cena je molčal, mlade pa so ji dale prav. Cena je hotel vse pozabiti in se je čez poletje ponudil soseski za pastirja. Vzeli so ga, ker se je občinskim možem smilil in so vedeli, da bi se rad umaknil in zaprl spominom pot.

Toda samota mu ni dala miru. Večerna tišina in smeh razigranih planšaric na Veliki Poljani sta mu vedno znova odpirala stare rane. Pokvečena noga ga je ovirala pri hoji in ga spominjala na dni, ko je raven kot sveča stal pred zabrezniško cerkvijo in čakal na Maričko. Takrat se mu ni izmikala. Z molitvenikom in z belim robcem v roki je drobnela poleg njega in ga ob slovesu vabila zvečer na vasovanje.

Cena je premaknil pokvarjeno nogo in odprl oči. Spomini, ki se jih je tako otepal, so mu vdiral še v to omotno, poletno trudnost. Nedelja je bila. Fantje iz njegove nekdanje družbe so se zdaj razšli po vasi in vsak se bo zvečer vrnil domov z nageljnomo v gumbnici. Zavidal jim je. Gotovo se nihče več ne spomni nanj, čeprav nekoč ni bilo pravega petja brez njega.

Vročina je žgala spod neba in sonce samo se je kot pijano pomikalo skoz modrino. Begunjščici od samega trepetanja zraka ni bilo videti grebena in poseka za kočo je bila od izpuhtevanja videti vijoličasta. Za Triglavom so se zbirale soparne meglice.

V Cenetu je vstajala zagrenjenost. Rad bi vstal in odšel na Veliko Poljano, od koder je začel harmoniko, ki je zdaj pa zdaj zavriskala v to utrujenost in pretrgala lenobno šumenje studenca, ki se je trudil čez kamenje. Toda bal se je veselih ljudi, bal, da bi srečal koga iz doline, ki je dišal po vasi in po vaškem življenju. Včasih, kadar je deževalo in je bilo v koči do obupa pust, se ni mogel premagati in je odšel k planšaricam. Sedel je nekaj časa pri njih, se smejal z njimi in poslušal novice, ki so jih prinesli ljudje iz doline. Potem se je zagledal v zavito stopalo, obmolčal, vzela palico in odšel. Tolkel je s stekljačo po razdrapani, kamniti poti, kakor bi se hotel znesti nad mrtvim kamenjem, in se potem zavlekel na pograd. Z rokami pod glavo je buljil v deske in čakal noči, da ga je enakomerno udarjanje dežnih kapelj na skrle potegnilo v spanje.

Vedno znova se je povračal v mislih k Marički. Včasih je s hrepenečimi očmi po cele ure strmela po poti, ki je držala v dolino, kakor da bi čakal, da pride. Zdelo se mu je, da ne more biti drugače — nekoč bo prišla in sedla k njemu na klop in ga prosila za odpušcanje. Objel jo bo okrog vratu in se nasmehnil. Potlej se bo na jesen vrnil in spet bo kakor nekoč. Toda sredi blaženih misli se je zagledal v zverženo stopalo in pot v dolino se je zgubila med smrekovjem in upanje na njen prihod je splahnelo kakor jutranja meglica.

Nebo je postajalo kovinasto in napeto, da bi človek mislil, ako bi se ga s prstom dotaknil, bi se pretrgalo kakor milni mehurček. Tanke megle od Triglava, Stola in Storžiča so se zgostile v temnomodro tenčico in sonce se je prekotalilo na zapad. Ni več žgalo, le soparica je puhtela iz trave in kamenja, kakor da se je zemlja odprla in da njena žareča notranjost puhti navzgor.

»Še dež bo na noč,« je pomislil Cena in vstal. Voda nekje spodaj je zamolklo klokala kakor da jo duši.

Kravji zvonci so se oglašali iz senc in nekaj živali je odšlo gasit žejo. Voda se jim je odcejala iz slinastih gobcev in v drobnih, svetlih curkih padala nazaj. Cena se je razgledoval po nebu in ugibal.

Bilo mu je dolgčas do obupa. Samota in trudnost še nikdar nista tako pritiskala nanj. In zdaj še ta soparna teža, ki je visela nad dolino kakor svinčena plošča.

Odšel je h kravam in jih čohal med rogovi. Nemo in leno so gledale vanj, kakor da iščejo vzroka za njegovo dobroto. Hrepenel je po človeku, s katerim bi se mogel razgovoriti in prebiti večer. Nocoj se je bal noči. Misli na preteklost so se stekale od vseh koncev, se spremlivale in se vrtinčile v tej dremanosti kakor vrtinci v skritem tolmunu, ki s svojo temno modrino kar vleče na dno. Rad bi stresel z ramen kar ga je tiščalo, toda nevidne roke so ga stiskale, da si ni znal pomagati. Spodvito stopalo se mu je režalo v obraz, nepopravljivo dejstvo ga je prepričevalo, da ima življenje svoje muhe, ki se jim je treba vdati.

Večerilo se je, ko je stopil v kočo in užgal na kaminu ogenj. Pristavil je lonec z vodo in spet odšel pred vrata. Nikjer ni imel obstanka. V koči se mu je zdelo pust, dišalo je po sesirjenem mleku in preležanem senu.

»Cenaaa!«

»Kaj?«

»Gor pridi.«

»Pepca je,« je koj uganil in se zagnal v breg. Kar vesel je bil, da so ga klicali. Odleglo mu je, kakor da je čakal samo na ta klic. Izmikal se je sicer ljudem, toda nocoj je hrepenel po družbi, po ljudeh, s katerimi je nekoč živel, po obrazih, ki so spokojnejši od njegovega in po toplém razgovoru. Rad je imel živino, toda z njo se ni mogel meniti.

Tolkel je s palico po kamenju in metal pohabljeno nogo na stran. Ze dobro leto je tako hodil, a vendar mu je bilo vsak dan sproti hudo, kakor da bi šele včeraj prišel iz bolnišnice. Rad bi stopil naravnost, toda noga se je sama od sebe zvila, nerodno zamotavila in kakor mrtva udarila ob tla. Vedel je, do smrti bo tako in nikoli drugače.

»Cenaaa — Cenaaa!«

»Ze grem. Saj veš, da —«

Hitro je utrgal besedo in stisnil ustnice. Saj morajo vedeti, da bi bil že na vrhu, ko bi bil zdrav.

Po poti navzdol mu je nekdo prihajal naproti.

Ugibal je in napenjal oči, toda le to je mogel spoznati, da je ženska.

»Se je mar kaj zgodilo, da se jim tako mudi?« se je ustrašil in skušal hitreje stopiti. Postajalo mu je vroče, da je snel klobuk. Ženska je stekla. Cena je obstal in buljil vanjo. Brez rute je bila, zasopla in s culo v rokah.

Cenetu so se zatresle roke. Trdo je stisnil palico in nenadoma ga je napolnila grenkoba, ki se je celo poletje stekala vanj.

»Marička!«

Motoglav se je obrnil, zadel s pokvarjeno nogo v štor, da je zaječal od bolečine in odšel nazaj. Nekoč je mislil, da ji bo pal pred noge, če bi prišla za njim, še danes je sanjal tako, zdaj pa ji ni mogel stopiti za korak naproti.

Nebo nad Triglavom je gorelo od bliskov.

»Ce—naa!«

Njen glas je kriknil v soparni večer kakor bokanje obstreljene srne.

»Ce—naa!«

Ustavil se je in strmela vanjo. Počasi je stopala proti njemu, solze so ji tekle po licih in drhtela je od joka, da se je culica stresala.

Gledal je njene prepotene lase in zaprašene čevlje. Nato je s palico pokazal na svojo spodvito stopalo in tiho rekel:

»Ne more biti drugače, vem. Saj sem prišel do spoznanja.«

»Zato sem prišla. Grešila sem in naredila sem pokoro. Ljubiti bi te morala po nesreči še bolj, pa sem se odvrnila od tebe. Odpusti, Cena!«

»Tomaž je zdrav. Z njim pojdi. Odpustil sem ti že davno, le pozabiti te še moram. Potem se bom vrnil.«

»Cena, ali res ne more biti več kakor nekoč?« Bruhnila je v jok, da se ji je stresalo celo telo.

»Saj sem še taka kakor ob tebi,« je hlipala in tiščala robec na oči.

Zdaj ga je zmagalo. V grlu ga je tiščalo. Nerodno je stopil proti njej in jo prijel za roke.

»Marička!«

Pogledala ga je s solznimi očmi. S tresočo se roko ji je počesal prepotene lase s čela in ji tiho rekel: »Pojdiva. Pristavil sem vodo za žgance. Gotovo že vre. Skupaj bova večerjala, nato boš šla na Veliko Poljano, Marička!«

Pred kočo so mukale krave in ga klicale.

»Rozko in lisko sem navadil na sol in me čakata.« Nasmehnil se je.

Sla sta navzdol in se gledala. Nebo se je kopalo v bliskavici.

»Dež bo,« je rekla Marička spokojno.

»Ne bo ga,« je veselo dejal Cena. »Soparica izgoreva in proti jutru bo rosa. To je bliskavica. Pride in mine in jutri bo spet sonce, kakor pri nama.«

Marička se je nasmehnila in pred njim stopila v kočo. Izpod strehe se je vzdigoval dim in se zgubljal v smrekovje. Skoz odprta vrata je dišalo po domačnosti in vdanosti. Cena je žvižgal.

Klančarjev „ta mal“

To vam je tiček. Tako navihanega težko dobite. Hvala Bogu, da ima starejšega brata — pravimo mu »vitez Jurij« — ki čuva nad njim ko skrbni oče. Res je »vitez Jurij« v olikani družbi neroden in se ne zna vesti. Kolikokrat so ga dekleta že ozmerjala in ga bodo še morala, ker ne kaže nobenih znakov poboljšanja. Je pač starinski Podgorec. Spoznaš ga po palčki, ki jo nosi zatak-njeno tik ob šivu v desnem škornju; »ta malega« Klančarja pa po kapi, ki jo nosi v razliko od drugih na levi strani in je prava »šnofeljca«. V starih časih je nosil italijansko brzostrelko na šest ognjev s pasom od bluze in, če je nanjo nataknil še bajonet — ojej, kdo se ga ne bi ustrašil!

Poprej mu je trda predla. Posebno za časa »vladanja« in »naredževanja« desetarja »hop-hop-hop«. Tako smo mu rekli, ker je za vsakim poveljem dostavil dvakrat ali trikrat »hop«. Na primer: »Na mir, hop, hop; na levo poglej in se obrni, hop, hop, hop.« Koliko bridkih ur so mu prizadejali ti škratje. Skrivali so mu čevlje, lovili bolhe in jih nosili pod njegovo odejo. (Zdaj veste, čemu moram zamolčati njegovo pravo ime.) Klančarjev je bil glavni krivec. Ko je bilo kaj narobe, ga je že poklical in: jutri se javi na raport. Fant je naslanjal glavo na roki in vso noč »gruntal«. Pri raportu je vedno dobro zvožil. Je imel srečo.

Vsaka stvar na tem božjem svetu ima svoj konec. Tako je tudi Klančarjev končal šolanje pri »hop-hop«. Izpričevala pa ni dobil. E, bo že, ker še žive očividci, ki so ga videli tekati od grma do grma, skakati čez jarke, čistiti čevlje in orožje in Bog vedi kaj še, skratka: opravljati službo in dolžnost »interpucfleka«.

Tak, šele zdaj je postal Klančarjev pravo seme. To ti je hlačal in racal po mestu, da bi se vse iskrilo, če bi se kaj imelo. Bil je tako vztrajen, da so se mu izpolnile vse želje, le ena ne: škornje ni mogel nikjer dobiti. Saj ni res, dobil bi jih že zdavnaj lahko, a vsi so mu bili preveliki. Rabil jih je samo zato, da bi v nje vtaknil palčko, kakor »vitez Jurij«.

Kratko in malo: postal je krasen fant, a kaj, ko pa je vsa dekleta — sovražil iz globine srca. Vabile so ga: Mimi, Mira, Iva, Slavka, Pepca, Ančka, a njemu te prošnje niso nič zalegle. Tudi z darili se mu niso mogle prikupiti. Vztrajal je pri svojem: vsa šentjernejska dekleta bom skupaj pobral, jih v žakelj zavezal, za četo poslal! (Veste dekleta, tole vam svetujem: pustite ga pri

miru in se ne vtikajte v njegove muhe, če ne vam jo bo zagodel. Posebno ve, jezikave, se pazite.)

Neko noč smo šli na rdeče. Vodil je »vitez Jurij«. »Taj majčken« je hlačal zadaj in se držal »smrkavca« Tončka. Bila sta ne-ločljiva prijatelja. Vedno sta racala skupaj, včasih daleč za dru-gimi. Tako sta imela priložnost za — učenje. Učila sta se nemško. Prvo lekcijo sta si hitro »noter vtisnila«: »Mačka miša fres-sen, po dolini laufen, rep u luft tragen.« V drugi je bilo že »es-sen«: »Jaz petelina essen, ti mačka fressen, Boričevce iz škafa z roko essen, Slavka rada melšpajz fressen, tele mleko — trinken.«

Zagledata kmečko ženico.

»Hej, mati, etwas zu, zu tako, no, saj zastopite, no trinken. Tisto, ki na Berg u luft raste. Kaj nas tako gledate? Midva dajč kruh drbausen in putrh nagibel. Hej, Dolfek, počakaj en biskel.«

In so se se sporazumeli.

Šli so naprej.

»Ah, pobje, nič ne bo danes, nič« je potožil Klančarjev.

Tisti hip je že zavpil: »Ho-op, ga že imamo!«

Dvignil je zajca. Pa kašnega.

»Gorak je še, gorak« so ugotavljali po vrsti.

Dober ho za pretopiti.«

»Že, a crknjenega ne bo nihče maral.«

»Ustrelimo ga, ustrelimo! To bo kupčija!«

Prvi je ustrelil Klančarjev. Samo meter stran. Drugi Matja-vec. Ni zadel. Pograjca je ujezilo. Nastavil mu je puško med rebra: »Boš hin ali ne!«, in sprožil.

Pa so ga, zajca so ustrelili.

»No, stric Jevnikar,« so nagovorili dobričino Jevnikarja, sta-rega malnarja. »Ga boste kupili, ka-a-aj? Koliko nam daste?«

Stric so ga pogledali, poteškali, ga pretipali in ugotovili, da je še gorak.

»Včasih sem bil lovec. Zdaj že dolgo nisem ničesar dobil, pa mi ta zajček kar diši.«

»Stric,« se je muzal Žnider; »tako velikega ne dobite zlepa. Komaj smo ga obkolili in ustrelili. Veste kaj, za štiri klobase bomo naredili.«

»No, naj bo, ker ste fest fantje.«

V pisarni je Klančarjev nalagal »angeljčka Jožeka, da so enega potolkli, kar je Jože kot vestni »kompaničato« takoj za-pisal v poročilo: v boju dne tega in tega je tam in tam padel en nasprotnik. Lastnih izgub nismo utrpeli. Le škoda, da je zahteval nadporočnik od »viteza Jurija« dokumente padlega.

Da bi mu vsaj uho odrezal!« je vzdihnil in se nasmejaj.

Klančarjev »ta mal« pa je le jedel klobase. —čič—ne.

«Konec» udarnih domobranskih bataljonov? Snaj Vladimir, sekretar ZKM I. SOB končuje svoje poročilo z dne 14. avgusta 1944 s sledečimi besedami: »Sedaj so borbe na dnevnem redu, posebno v dolini Krke so izpadli sovražnika iz postojank že nekaj vsakdanjega. Zlasti rogovili tod neki »jurišni bataljoni« lačnih in raztrganih švabobranskih banditov. Res, da so parkrat presenetili nekatere jedinice NOV, sicer pa bomo tudi temu divjanju belih kmalu napravili konec.»

Tovariš sekretar menda pri tem misli na Meničaninov udarni bataljon, ki je prav v Žužemberku žel svoje največje zmage. Splošno je znano in komunisti tudi sami priznavajo, da so jim prav domobranski udarni bataljoni najbolj napoti in ob sami besedi »udarni« je že marsikateremu komunistu postalo slabo. Da pa se to ne bi več dogajalo, so komunistični voditelji sedaj prepovedali izgovarjati besedo »udarni«, pač pa jih smejo imenovati le »bataljone«. — Potemtakem za tolovaje domobranski udarni bataljoni sploh več ne obstajajo, ker so jim s to prepovedjo komunisti »napravili konec«, kot je že avgusta meseca prerokoval tov. Snaj Vladimir. Jasno pa je, da niso s tem naše zmage nič manjše, pa naj jih izvojujejo »udarni bataljoni« ali pa samo »bataljoni«.

Tega si pa res ne želimo. Komunisti so z novim letom začeli izdajati nov časopis »Novice«, ki naj bi bil glasilo OF za Dolenjsko in Notranjsko. V uvodnem članku prve številke, ki je izšla 26. januarja, so naznačili vzroki, zakaj je list začel izhajati. Konča pa se uvodnik takole: »Novice — glas ljudstva, grede med vas z eno samo veliko željo, da vam bodo kmalu naznanile prihod tistih velikih, lepih in srečnih dni, kakršne že preživljajo osvobodjeni Belgrad, Sofija in Varšava. — Takih »srečnih, velikih in lepih« dni, kot jih doživljajo Belgrad, Sofija in Varšava, si pa prav gotovo ne želimo preveč. Celo marsikak OFar ali ljubitelj »osvobodilcev« se danes popraska za ušesom, ko sliši, kaj boljševiki počnejo v osvobojenih krajih in si tudi on misli: »Nak, kaj takega si pa tudi jaz ne želim.«

Najvažnejša je mobilizacija. Dan za dnem komunisti doživljajo poraze. Vsak dan jim prinaša nove težave, ker naše domobranske jedinice ne poznajo počitka pri uničevanju komunistične golazni. Včasih si komunistom ni bilo treba beliti glave, če je kje obležalo na desetine partizanskih borcev, saj so pač vedeli, da bodo na njihovo mesto prišli drugi Dolenjci, Primorci ali Gorenjci, kateri so še verjeli njihovim lepih in vabljivim besedam, ali pa so jih prisilno odvajali s seboj. Ko pa je tam zmanjkalo ljudi, s katerimi bi mašili vrzeli, ki so nastajale v številnih komunističnih porazih, so se vrgli na Stajersko. Kazali so ljudem »osvobojeno« ozemlje na Dolenjskem in vse dobrote, ki jih tamkajšnji prebivalci uživajo pod komunistično oblastjo, in ki čakajo tudi nje, ako se priključijo tolovajskim tolpam. A ko so Stajerci prešli Savo, so videli, kakšna je »svoboda« pri komunistih, in kolikšno je njihovo »svobodno« ozemlje. Mnogo jih je padlo v vsakodnevni borbah, še več pa je spoznalo pravočasno cilje komunizma in ušlo. Ko smo domobranci ustanovili nove postojanke ob cesti Novo mesto—Ljubljana je bila s tem odrezana komunistom žila za pritek novih moči s Stajerske.

Toda porazov s tem še ni bilo konec, moštva je vedno manj, toda kje dobiti tako potrebnih rezerv? Zato ni čudno, če si komunistični voditelji danes belijo glave, kje bi dobili ljudi in pošiljali svojim zaupnikom v raznih krajih prošnje, naj mobilizirajo. Tako je pisal Okrožni Komitet KPS Kozje, ki se nahaja nekje na »svobodnem« ozemlju Dolenjske, dne 29. I. 1945 tovarišu Marjanu, ki se mudi še onstran Save, tole:

»Najvažnejša naloga je danes mobilizacija. Kolikor je možno, se poveži tam s kakšno edinico in z njeno pomočjo mobiliziraj. Na vsakem sestanku s ljudmi govori o potrebi tega, da danes vsak služi v narodnoosvobodilni vojski. — Nadalje je treba napovedati najostrejši boj skrivštvu, kot izdajalskemu početju in pa kot nevarnosti za osebno varnost in lastnino. Ljudem moraš prikazovati, da bo vsak, ki se odteguje vojni službi, odgovarjal pred ljudskim sodiščem, ki bo najstrožje sodilo, in pa, da je njihova dolžnost, boriti se proti skrivštvu, če se hočejo zavarovati pred »parksimi tolpami«. Vsakdo, ki podpira skrivštvu, bo odgovarjal tudi kot izdajalec.«

»Najvažnejša naloga je mobilizacija. Če ne moreš zlepa, poskusi z grožnjami, ker komunistični gospodje vendar ne bodo radi neumnih butic, ki nočejo v brigade, izgubili glave.

Ne vemo, kako se bo tovarišu kaj posrečila mobilizacija sedaj, ko ljudje že vedo, kaj je cilj »osvobodilnega boja« in kam vse to vodi. Vemo pa, da komunistov ne bodo rešile pred porazom nikake prošnje, pa naj bodo še tako proseče in nujne.

To pa drž! Komunisti po svojih časopisih navadno lažejo. Včasih pa tudi povedo kakšno, ki prav resno drž! Tako so napisali v »Naši vojski« z dne 14. novembra 1944 takole: »Parti-

zani so živeli od žrtev svojega ljudstva. Kamor koli so naši partizani prišli v vasi, takoj so v pečen zagoreli ognji in povsod so se pristavili lonci. Lakota partizanov, ki je izvirala iz težkih naporov je bila splošno znana in boljših jedcev, kakor so bili partizani, svet še ni poznal.« — Pa naj kdo reče, da ne povedo včasih po pravici in resnici.

Mobilizirati so ga hoteli. Bog je poslal na zemljo slovensko s padalom sv. Alojzija, da bi se prepričal, kakšen je resničen položaj, ker so prihajala v nebesa tako nasprotujoča se poročila. V nebesih čakajo, a sv. Alojzija ni in ni bilo. Pa si misli Bog: »Metuzalema bom poslal. Ta je že 900 let star in ga nihče ne bo mogel zavesti v kakšne zmote in tudi nihče mu ne bo ničesar storil.« — Res se spusti Metuzalem po lestvi na zemljo, poleg pa je imel vrv z zvoncec, za katero bi potegnili, če bi bil v nevarnosti na zemlji. Komaj je dosegel zemljo, že je v nebesih zazvonil zvoneček. Radovedni, kaj je, ga nebeščani hitro potegnijo kvišku. Ves zasopjen in preplašen jim Metuzalem izdavi: »Tako naglo sem pozvonil zato, ker sem prišel na zemljo ravno v Beli Krajini. Komaj so me zagledali, že so me hoteli — mobilizirati. Pa sem jim rajši ušel v nebesa.«

Aktivistke se izmikajo. Anica, sekretarka OOF Žužemberk, se pritožuje: »Dolenjski odred je naprosil, naj bi nabrale nekaj nogavic in perila. Pužva pravi, da ne gre, da ni čas za to, da naj počakamo. Velike težkoče imam tudi z ostalimi tovarišicami, vsako delo mi odpovejo.« Potem ni čudno, če ljudje nočejo sodelovati s komunisti, ko vidijo, da tudi njihove aktivistke niso nič kaj pri volji, da bi delale.

Iz načelnika se norčujejo. »Ko je imel tov. načelnik NZ sestank v Sadinji vasi, so se po končanem sestanku, kakor se je opazilo, za njim spakovale ženske in delale norca. Možno je, da so ženske že prej vedele za to, da pridejo švabobranci in je to posmehovanje izviralo iz tega.« — Takole je pisal okrajni odbor OF Žužemberk Informacijskopropagandnemu odseku Novo mesto. — Komunisti bi se ne smeli jeziti, saj vedno pravijo, da je zagotovljena »svoboda izražanja«.

Zanimiva komunistična konferenca. Vodja obveščevalnega oddelka Pokrajinske izpostave ONZ za severno Primorsko takole pravi v svojem poročilu: »V vasi G. so imele Okrožne in Okrajne ZNS tridnevno konferenco. Bilo je prisotnih 70 tovarišic, ki so imele vsega na razpolago (kosilo in večerjo s prikuho, vino in sadje), medtem ko so tovariši, ki so stražili, dobivali le čisto juho. Ta okolnost je vzbudila med prebivalstvom nejevoljo, prav tako pa je tudi razposajeno vedenje in šminjanje ozlovoljilo domačine, ki so se izražali, da jim na tisoče belogardističnih letakov ne ubije tako morale, kot pa tako početje tovarišic na konferenci.« — Besede komunističnega obveščevalca same dovolj jasno govore, kakšna je bila ta »konferenca«.

»Bom šel pa k ta belim!« Ljudje v Beli Krajini strašno obupujejo pod komunističnim terorjem. V svoji obupanosti si upajo komunistom odkrito zabrusiti nazaj. Če pridejo ropat, jim navadno pravijo: »Če mi boste zopet pokradli, bom šel pa kar k ta belim, ali: »Bo šel pa moj sin k ta belim.« — Pravijo, da take grožnje zaležejo in da tudi ljudem zaradi njih ne napravijo nič več.

Tržiški domobranci čistijo. Zaseda tržiških domobrancev je naletela na tolovajsko zasedo in ubila 4 tolovaje ter terenko Zobec Marto iz St. Ruperta. Med ubitimi sta najbolj znana Kutnar Franc iz St. Ruperta, ki je bil tudi član gospodarskega odseka za novomeško okrožje in tov. Josip Kremžar, tudi iz St. Ruperta, ki je imel neko funkcijo pri poveljniku NZ. — Se istega dne je prišla neka kmečka ženica k tem domobrancem in jim dejala: »Samo Bog vam lahko povrne to dobroto, tako dobro delo ste napravili, ko ste obračunali s temi hudici, ki so nas stalno samo strahovali in kradli.« — Naslednje noč so domobranci 35. čete dobili v roke tri terence in eno terenko. Razvila se je sicer kratka a huda borba, v kateri sta bila dva terenca ubita, eden je pobegnil, tolovajka pa je bila ujeta.

Čudno, da se tov. Mikuž ni pritožil. Prebiram najnovejšo komunistično pesmarico, ki vsebuje nekaj skrajno nerodnih prevodov sovjetskih, ameriških in angleških pesmi. Zanimala vas bo morda »Angleška himna« (God Save The King).

Varuj nam kralja bog,
dolgo nam naj živi,
varuj ga bog.
Naj z zmagojstvom
in plemenitostjo
dolgo nam vlada kralj,
varuj ga bog! (Carey.)

Da imajo Angleži tako »lepo« himno, pa res nismo vedeli. Čudno pa se nam najbolj zdi, da se tov. Metod Mikuž, ki se vedno tako samozavestno imenuje »zavednega katoliškega duhovnika«, ne pritoži pri komunistični komandi, ki pusti pisati besedo Bog z malo začetnico. Saj če bi morda to enkrat napisali, bi jim še oprostili, češ: Dela imajo veliko, pa so napravili napako! Da pa so v teh par vrsticah trikrat pisali besedo Bog z malo začetnico, je jasno, da je bilo to nameravano, kar pa je spet eden številnih dokazov, da je OF komunistična. Kaj pa komunistu pomeni Bog, predbro vemo iz številnih nazornih dokazov pri nas.

Obletnica zmage na Javorovici. Marca je minilo leto dni, kar so novomeški domobranci zabeležili eno najlepših svojih zmag — znamenito zmagoslavno bitko na Javorovici, v kateri je v kratki komaj polurni borbi padlo 164 komunistov. Ta uspeh je še pomembnejši, če upoštevamo, da so bili komunisti v tem času še sorazmerno zelo močni in da je bil to eden prvih večjih pohodov šele pred par meseci ustanovljene domobranske vojske. Kljub vrsti poznejših večjih domobranskih zmag pri Žužemberku, Smarju, Catežu, Kočevju in drugod bitka na Javorovici ni izgubila svojega velikega pomena, kajti prav ti prvi uspehi so domobranstvu položili trdne temelje, v nas samih in v civilnem prebivalstvu pa so utrdili prepričanje, da bomo domobranci kljub podlemu izdajstvu Badoglievcev kos nalogi, katero smo si zastavili — uničenje komunizma.

To bo pa vojska! Domobranci, ki se mu je posrečilo zbežati iz komunističnega raja v Beli Krajini, je vedel povedati marsikaj zanimivega. Komunisti so ga bili ujeli in ga odgnali v Crnomelj, kjer je prišel pred sodišče. Že prej pa so mu stekli njegovo dobro uniformo in mu dali drugo tudi domobransko, vendar staro in vso raztrgano, ter ga fotografirali. Dodelili so ga v »dopolnilni bataljon«, ki je štel 20 ljudi, po večini starčkov, ki so v eni roki držali puško, z drugo pa so se opirali na palico. Tam so se vežball in se »gradili v nove vojske in državljane« z vsakodnevnimi političnimi urami. — Ljudje ne smejo brez dovolilnice niti iz ene vasi v drugo, ker se komunisti bojijo, da bi se tako zvedelo, kakšen je položaj druge in ne bi mogli več držati ljudstva na vajetih. Kogar dobijo brez dovoljenja, ga takoj zenejo pred sodišče.

»O, zaljubljeni metliške SKOJ-evke!« — Še nekaj zanimivih vrstic iz pisma iz Bele Krajine: »Nekoč pod Jugoslavijo so psi nosili svitline (znamke), temu podobno nosijo belokranjske SKOJ-arice in žene APZ (pločevinaste tablice z rdečo zvezdo in Titovo podobo). Če se katera od nas temu smeje, gre 3 mesece na zasiševanje. Najbolj jim je gorko, če so smejemo; pravijo, da imamo zveze z belčki in da nekaj pričakujemo. O, zaljubljeni metliške SKOJ-evke, držite se ponosne, saj ste lahko, ker je izjavil neki instruktor oficirske šole, da je v Metliki 106 punc, in da je od teh 6 poštenih po 60 let starih. V Dragumiji vasi je imenitno, tam se kranjski Janezi zenejo in poročajo kar za tri mesece, čeprav imajo ženo in dva otroka. Še bolj imenitno pa je v Crnomlju, tam delajo na veliko bale (plese). Tamkaj grede punce rade zato, ker je dovolj prijaznih zlatih rokavov. Naši belokranjski župniki jamrajo, s čim bodo šli pred oltar, ker jim hočejo oficirji vse plašče olupiti.«

Brez volje so. Komunistični voditelji se silno trudijo, da bi z raznimi kampanjami in političnimi urami poživili svoje obupano moštvo. Koliko imajo pri tem uspeha, nam zelo jasno pove sekretar SKOJ-a Dolomitskega odreda v svojem poročilu: »Vsak večer hodijo SKOJ-evci na akcije z ostalimi tovariši, žal mi je le, da vse izgleda tako prisiljeno, da se vse ne vrši z veseljem in zadovoljstvom, z nekim mladostnim elanom. Skoraj v vseh vidim le starce, brez volje, brez življenja in mladosti.« — In te besede veljajo SKOJ-evcem, mladim članom komunistične organizacije. Kako bi se tovariš sekretar neki moral pritožiti čez ostale borce?

Pa pravijo, da se »osvobojeno ozemlje« širi. Še pred nedavnimi je nek preveč navdušen pisec v rdečem časopisu zagotavljal, da se od komunistov osvobojeno ozemlje v Sloveniji ne prebota širi. Pa ko lahko ugotovimo sami, je povsem obratno. Danes lahko brez nevarnosti sam potuješ v Ljubljano preko Dolenjske, kar bi še pred nekaj meseci pomenilo pravo blaznost. In na Trebelnem, koder so se komunisti stalno zadrževali in so domobranci ob vsaki akciji naleteli nanje, se komunisti že od božiča sem niso pojavili. Prebivalstvo je zopet z veseljem prišlo za delo.

Kako se je najbolj zagrizena protikomunistična vas »spreobrnila«. V neki vasi Suhe Krajine — imena iz previdnosti ne objavimo — komunisti nikogar niso mogli spraviti na svoje mitinge. Prigovarjali so in vabili, a vse zastoj. V tej in oni hiši je kdo morda objubil, da bo prišel, pa še tega potem ni bilo. Ko so pa komunisti požgali Hinje, so se ljudje v tej vasi ustrašili, da ne bi tudi z njimi tako naredili kot so s Hinjami, če bodo še naprej bojkotirali komunistične prireditve. Ko so kmalu potem komunisti zopet vabili na miting, so vaščani — prav za prav vaščanke, ker moški so vsi pri domobrancih — sklenile takole: Dekleta in mlajše žene naj se poskrijejo, stare pa naj vse grede na miting in naj živahno pritrjujejo govornikom. Na mitingu je bilo treba izvoliti neki odbor. Na vprašanje, koga predlagajo v odbor, so ženske vse vprek odgovarjale: »Mene vpišite! — Jaz grem v odbor! — Vse nas vpišite! Vse bomo odbornice!« — In komunisti so bili silno zadovoljni, ker se je zagrizena »bela« vas kar čez noč spremenila v »rdečo«.

Lakota v Beli Krajini. Komunisti so že itak revno Belo Krajino tako izmožgali, da ljudstvo grozno strada. Prav nič več nima jesti. Da jim ljudje od lakote ne umirajo, so bili komunisti prisiljeni uvesti za sestradance kuhinje, kjer jim delijo hrano. V Crnomlju imajo 18 takih kuhinj, v katerih kuhajo za ljudi repo in korenje brez soli in brez zabele.

»Primorske žene na svoji drugi konferenci«. Pod tem naslovom je v »Ljudski pravici« z dne 3. marca 1945 izšel daljši članek, v katerem je poudarjeno bratstvo in ljubezen med italijanskimi in slovenskimi »svobodoljubnimi« ženami.

Na tej konferenci so zbirali tudi zlato za hrabo »jugoslovansko vojsko«. Takole je zapisano: »Na mizi se blešči zlato, vedno več ga je. Pašisti so hoteli, da dajemo zlatino za njihovo vojsko. Poskrbele smo ga. Danes ga damo naši vojski.« To mora biti pa resno navdušenje, če si včeraj dal zlato nemu, danes pa drugemu.

Stajerci so jim odveč. Iz Crnomlja je prišla vest, da komunisti tam tarnajo, češ da so ga močno polomili, ker so Stajerce mobilizirali in jih privlekli na Kranjsko. Ti ljudje so jim zdaj za samo nadlego. Samo jamrajo in si želijo domov ter iščejo priložnost, kako bi ušli. Med moštvo ustvarjajo nerazpoloženje in širijo nezadovoljstvo. Stari komunisti imajo veliko, veliko dela, ko morajo povsod paziti nanje in jih stražiti, da ne uidejo.

»Zadnja krava bo šla iz hleva!« V začetku decembra je imel dr. Marjan Breclj v Poljanah govor, v katerem je poudaril tole: »Bliza se čas, ko se bo moralo odločiti, ali bomo sadove svojega triletnega osvobodilnega boja ohranili ali ne. Za to končno borbo mora vsak žrtvovati vse. Morala bo iti zadnja krava iz hleva, zadnje žito iz kašče in zadnji krompir iz kleti. Tudi semensko žito in krompir boste morali žrtvovati, če hočete, da zmagamo.« — Lepa tolažba!

Kljub vsem naporom le malo dobijo. Cim-bolj si komunisti prizadevajo, da bi čim več živil naropali po njim dostopnih vaseh, tem bolj ljudje živila skrivajo. Pred kakim tednom je prišel ukaz, da mora semiška občina dati za NOV 8000 kg žita. Kljub vsemu prizadevanju odgovornih funkcionarjev so ga z veliko mujo spravili skupaj le 600 kg.

Lastna ocena. Tov. Magolič Ivanka, sekretarka OOOV, St. Vid, je menda Ljubljanka. Pri komunistih je v navadi, da dajo komunistični funkcionarji v svojih mesečnih poročilih dela tudi svojo lastno oceno. Če vas morda zanima, za kakšno se ima ta tovarišica, pa poslušajte njeno mnenje o sebi: »Moje slabe lastnosti so: bojazen pred višjim forumom, spuščam se v drobnarije, sem razburljiva. Dobre lastnosti so: sem samoiniciativna, tovariška, predana in disciplinirana.« Zanimivo, kajne? Seveda je priznanja vredno, da je tov. sploh priznala svoje napake. Le škoda, da lastna izjava prepogosto, lahko rečemo vedno, celo pri najboljših ljudeh ne odgovarja resnici. Z gotovostjo smemo trditi tudi pri tov. Ivanki, da je »pozabila« na marksistiko svojo največjo napako in slabost, da pa bi z vso upravičenostjo katero od navedenih dobrih lastnosti prav lahko črtala.

»O, oče, le meni prepustite.« V Trebčih vsi pri Zužemberku je bilo. Star očevan je sedel na peči in večerjal. Tolovaj, ves raztrgan, premražen, pa močno mu je krullilo v želodcu, pride v hišo, da si malo pogreje roke in telo. Vonj po dobro pripravljeni jedi se je razširil po hiši in tolovaj, ki že od prjšnjega dne ni ničesar zaužil, se je nemirno presedel po klopi. Končno je pokleknil na klop, se oprjel peči ter neprestano upiral pogled v skledo, če bo morda zanj le kaj ostalo. Očevanec, ki je bil že sit in se je silil z jedjo, pa ni hotel videti lačnega. Toda nazadnje se ga je le usmilil ter mu dejal: »Morda bi tudi ti jedel?« — »O, oče, le meni pustite to, saj že ves čas na to čakam.« In tolovaj je kot bi mignil pospravil žgance in prežganko, saj je nocoj enkrat po dolgem, dolgem času spet jedel zabeljano.

Gotovo bo zmagal. Okr. odbor OF Zužemberk piše »Tekmovalni komisiji« svojo poročilo, kjer beremo: »Referent za gospodarstvo je v času tekmovalja nabral 20.000 kg žita.« — Ker je tako pridno pobiral kmetom žito, bo gotovo pri tekmovalju zmagal in si zaslužil kakšno odlikovanje ali vsaj pohvalo.

No, to pa res ni nevarno. Edvard Kardelj pravi v »Ljudski pravici« takole: »Nobena stvar ni v teh dneh nevarnejša za uspeh naše narodno-osvobodilne borbe, kakor vrtoglavica od uspehov.« — No, za to pa res vot. Kardelju ni treba skrbeti, da bi bili njegovi borci pijani in vrtoglavi od uspehov. So pijani, so, a ne od uspehov, temveč od neprestanega bežanja in velikih porazov. Saj že ne pomnimo, kdaj so komunisti imeli zadnji svoj uspeh.

Civilno prebivalstvo je z nami. Da niso to same izmišljotine, ampak resnica, nam dokazuje tudi poročilo sekretarja SKOJ-a tovariša Branka iz Ljubljanske brigade: »Civilno prebivalstvo je na našem sektorju belogardistično usmerjeno, napram nam se zadržuje zelo rezervirano. Dogodil se je primer, da so domačini novodošle tovariše vabili na dom in jim tam pripravljati razne priboljške, obenem pa jih nagovarjali k dezertaciji. Radi tega smo morali tovarišem raztolmačiti, kakšen odnos morajo zavzeti do civilnega prebivalstva in kako naj postopajo v sličnih primerih.« — To se pa čisto drugače sliši, kot pišejo v svojih časopisih.

Domobrankska patrola iz Kostanjevice je pred kratkim ujela v neki hiši dva tolovaja, ki sta se mislila predati. Prišla sta iz Starega trga ob Kolpi. Pripovedovala sta: »Tam ljudje že kar javno nasprotujejo tolovajem. Kdor je navdušen za OF, ne dobi od ljudi ničesar, dočim prisilnim mobilizirancem na vse načine pomagajo, da jim ni treba tako stradati.«

Kultura in prosveta to naša je osveta. Med najhujšimi zločini, ki so bili plod divjanja komunistov pri nas in drugod po svetu, so požigali šol in prosvetnih domov ter sploh uničevanje vsega, kar na kakršen koli način spominja na kulturo in preteklost vsakega naroda. Komunisti namreč vedo, da bodo prav nešolani in neolitani ljudje, po domače bi dejali, tepci, najprej nasledili komunističnim naukom in geslom, s pomočjo katerih skušajo uresničiti svo-

ZALOŽBA »LUČ« — LJUBLJANA

razpisuje tri nagrade za izviren slovenski roman ali povest:

I. nagrada	30.000 lir
II. nagrada	20.000 lir
III. nagrada	10.000 lir

1. Delo mora obsegati vsaj deset tiskanih pol.človeka.
2. Dogajanje romana ali povesti naj bo zajeto iz življenja našega človeka.
3. Nagradjeni pisatelj dobi poleg nagrade še običajen pisateljski honorar po tiskovnih polah. S podelitvijo nagrade in pisateljskega honorarja so odkupljene vse avtorske pravice.
4. Založba »Luč« si pridržuje pravico, da prve nagrade ne podeli, če nobeno delo po njeni presoji ne ustreza v obeh glavnih ozirih, to je oblikovno in vsebinsko.
5. Založba »Luč« je pripravljena odkupiti tudi nenagrajena dela, če ji bodo ustrežala.
6. Če bi založba »Luč« smatrala, da nobeno poslano delo ni vredno tudi ne druge ali tretje nagrade, bo natečaj podaljšala, vendar v tem primeru nima pravice že vpslanih del odkupiti.
7. Rokopisi naj bodo tipkani v dveh izvodih in opremljeni z avtorjevo šifro. Ista šifra naj bo napisana na ovitku posebne, zalepljene kuverte, v kateri sami naj bo pa navedeno avtorjevo ime in naslov.
8. Rokopise sprejema založba »Luč« do 1. julija 1945.

ZALOŽBA »LUČ« — LJUBLJANA — Bleiweisova cesta 13/III.

je cilje. Tako je bilo tudi v Tržišču in okolici. Komunisti so najprej požgali tržiško šolo, ob napadu konec maja lanskega leta pa poleg drugih poslopij tudi dvorano. Toda domobranci, ki so se spet vrnili v Tržišče, so začeli obnavljati vse, kar so komunisti uničili ali poškodovali; pokrili so požgano cerkev, uredili dvorano in tako se je začelo polagoma prebujati prosvetno življenje v Mirenski dolini.

A težava je bila s šolo. Otroci doraščajo brez šole, leta teko, postali bodo gospodarji in gospodinjice, a se ne bodo znali niti podpisati. Na vsak način je bilo torej treba urediti šolo vsaj za najpotrebnejše. Težave so bile seveda s prostorom, ker so Italijani in še bolj komunisti najlepša poslopja v vasi požgali, težko pa je dobiti sredstev za popravilo in primernih učnih moči.

Spet so tukaj poprijeli domobranci, ki so si po geslu: Kultura in prosveta, to naša je osveta! — sami naložili to skrb. V Prosvetnem domu se je le našel skromen koteček, kjer bo mladina Mirenske doline v teh najtežjih časih slovenske zgodovine prejemala najpotrebnejše znanje in pravo krščansko vzgojo. Domobranci prosvetar tamkajšnje čete opravljajo službo učitelja. Nad 240 učežljivih otrok obiskuje to šolo in to po večini taki, ki ne znajo niti pisati niti brati. Priglasilo se jih je še več, a za enkrat primanjkuje prostora in učnih moči.

Občudujemo in si stavlamo za zgled delavnost in iniciativnost tržiških domobrancev, ki poleg svojega težavnega dela pri uničevanju komunistične zalege še vendar najdejo toliko časa, da med ljudstvo širijo prosveto in kulturo ter mu skušajo s tem olajšati težave sedanjih časov.

Nov tip slovenskega kmeta. Ena izmed mnogih »novosti«, ki jih uvaja boljševiski red, je tudi skupno gospodarstvo — kolektiv. Komunisti dokazujejo, da je pri takem skupnem gospodarstvu kmetovo imetje varno pred raznimi izkoriščevalci, obdelovanje polja pa je temeljitejše in lažje. V resnici pa je tako »skupno gospodarstvo« komunistom pri sruču samo zato, ker posameznik ne more ničesar in v ničemer odločati, temveč odloča vse »ljudstvo«, kakor sami nazivajo svojo tiranijo.

Ker nekateri »politiki« pri nas še vedno trdijo, da je tako samo v Rusiji, da pa pri nas kaj takega ni mogoče, jim danes prinašamo nekaj odstavkov iz »Ljudske pravice« z dne 3. marca t. l., ki govorijo o »zadružnem gospodarstvu«:

»Sedaj prihaja čas, ko bomo morali vedno bolj poudarjati, da iz zadružnega gospodarjenja lahko raste ljudsko blagostanje in pravo trdno ljudsko gospodarstvo.« — »Nove in velike naloge nas čakajo, kakršnih od prej nismo poznali in ki jih izvršimo lahko samo z zadružnim delom. To so, kako bomo prišli za delo tam, kjer bo treba s skupnimi močmi obnoviti poljedelstvo v popolnoma upuščenih krajih. Veliko takih zemljišč je prišlo sedaj iz rok tujcev pod »Upravo narodne imovine«. Skupno obdelovanje in skupno življenje na taki zemlji je za nas novo in ne lahko rešljivo vprašanje.« — »Ni lahko uvajati novosti, in oblast, četudi ljudska, polaga ob takih primerih izpit, kjer mora dokazati, da ravna v skladu z željami ljudstva in ga vodi k zadovoljivemu gospodarskemu uspehu. Bodoče zadružništvo pa bo lahko uživalo tudi posebne podpore od strani države in privilegije (predprave) pri državnih kreditih, pri nabavljanju modernih strojev in na tržiščih.« — »Končno je razlika med takim užikom in lastninsko pravico v glavnem le ta, da človek, ki je zemljo dobil, zemlje ne more prodati, pač pa jo v polni meri lahko uživa, kakor da bi bil njen lastnik.« — Naša oblast ne bo vsiljevala ljudem svojih predlogov. Tudi v Beli Krajini jih ni, ampak je le svetovala ljudem, kaj naj store.« — »Iz polje-

delskih zadrug bo zrasel nov tip slovenskega kmeta, zadrugar, ki bo napredno in demokratično misleč človek in bo eden od najvažnejših ustvarjalcev pravega ljudskega gospodarstva in steber nove Jugoslavije.«

Komunisti sami takoj v začetku povedo, da je sedaj prišel čas, da začno poudarjati važnost skupnega gospodarstva. Previdno so torej začeli pripravljati slovenskega kmeta na to, da je bolj pametno, da ne obdeluje svojega kosa zemlje sam, temveč naj se rajši poveže v »zadruge« z drugimi vaščani. »Naša oblast seveda ne bo vsiljevala predlogov«, sicer še pravijo sedaj, a če bi prišlo res do komunistične oblasti, bi kaj hitro ta »svet« postal ukaz.

Danes imenujejo še »zadružno gospodarstvo«, jutri ga bodo imenovali že s pravim imenom — kolhoz in sovhos.

Ni potrebno človeku veliko bistrosti uma, da spozna, kakšni so načrti komunističnih »gospodarskih strokovnjakov«; sami povedo v zadnjem odstavku prav jasno, ko pravijo, da hočejo ustvariti nov tip slovenskega kmeta, ki bi le garal kot najemnik in suženj na svoji lastni zemlji, ki seveda ne bi bila več njegova, ker bi se komunistični trinogi bali, da ga ne bi kdo »izkoriščal«.

Toda slovenski kmet je prvi spoznal, kaj je komunizem in zato se bo na vse komunistične »zadruge« poživljal, ker ve, da bo njegova zemlja le tedaj prosta izkoriščevalcev, ko bodo komunisti zginitili z njegove grude.

Zivela KPS! — Suha Krajina! Samo kamenje. Iz hiš se še povsod kaže nepobeljeno kamenje ali skala. Hribi so sivozeleni: skale, med katerimi si iščejo svoj življenjski prostor šopi trave. Tu in tam, kjer je le malo več prostora, je stisnjena majhna njivica, ki se čudno ogleduje med samim kamnom. Se iz srede te se šopiri skala. Nekateri pravijo, da je tod Bog s prazno vrečo mlatil. Zares je skop svet.

Ljudje tu so pa dobri, tako dobri kakor pšenični kruh. Poštenje je tu doma. Zdi se, da vedo ti ljudje prav zato ceniti življenje in njegove dobrine, ker se morajo za vsak kosček rodovitne zemlje boriti s kamenjem. Sleherni pridelek morajo tako rekoč z nohti izpuliti iz zemlje.

Pred menoj je majhna, običajna suhokrajnska hiša. Pokončni tramovi pred njo so zvezani med seboj z drugimi, da se po njih vzpenja kolencasta trta. Na levi strani se dotika hiše gnojšče, ki meji na drugi strani na hlev s skednjem. Hiša sama ima dokaj čudno lice. Okna so delno zabita z deskami, deloma pokrita s papirjem, pod njimi ležita malomarno umazani deski, polomljena klop se dolgočasi pred pragom.

Veča! Razbit štedilnik, vodovodna pipa je zamašena, vrata za kmečko peč, ki leži razbita v hiši, so odprta, kljucke v vratih snete, vse zapuščeno. Hiša ima še komaj videz, da so tu stanovali včasih pošteni ljudje.

Stopnice od Bog ve kje, miza in vrata leže križem po razbitih tleh, stara skrinja se razgleduje po počeni skledi, ki ji delajo družbo stare nogavice in metla. Okna so brez šip. Skozi vso hišo poje svojo pusto pesem prepih.

Se nekaj! Zunaj se bere na hiši napis: Zivela KPS!

Sonce že kar peče, ker ga večno skalovje odbija na vse konce v kotlino, da ima človek občutek, kakor bi bil v kotlu. Sedim na vodnjaku, premišljam ljudi in kraj, pa gledam sprehajajoče se kokoši.

Naenkrat me iz premišljanja zdrami nenahno ihtenje. Ozrem se. Ob drevesu sloni naslonjena na roko deklica, ki se stresa v krčevitem joku. Joka na glas kakor otrok. Zdi se mi, da vedno glasneje. Ni je sram ljudi. Začuden se oziram okoli, ker si ne znam pojasniti tega ihtenja. Dekle ne pove ničesar, ampak samo joče. Vojak, od tod doma, mi pojasnjuje:

»Bili so doma v tej razdrti hiši. Mati je bila, pa dve hčeri. Prepošteni so bili pa so jih komunisti izselili. V drugem kraju je nenadoma mati umrla. Sedaj je prišla starejša hči gledat, kakšen je dom. V teh razvalinah je skrito njeno najdražje: njen dom, otroška leta, mladostni spomini, kmečka peč s tisočimi svojih skrivnosti, zibel, sploh vse življenje.«

Dekle malo preneha v jokom. Stopi v hlev. Se glasneje ihtenje prihaja iz pol priprtih vrat. Hlev je prazen, zapuščen. Od vseh kotov zeva puščoba. Skozi pajčevinasta okna se le redko prikrade žarek. Sram ga je razsvetliti oskrunjeni kraj.

Nesrečnica se sunkoma vzpenja po stopnicah v hišo. Ne more vstopiti. Njen pogled, poln groze, zdrkne v dlani. To naj bo blagoslovljena očetova hiša! To domače ognjišče! Kamnu na cesti bi se zasmililo pošteno dekle, ljudem se ni. Zato so to napravili.

Po takih junastvih naj bo le povsod napis: Zive! KPS! Jo bo vsaj vsakdo preklel, kdor bo videl njeno delo. Branko R.

Vojaški položaj na Dolenjskem se v dveh tednih pred veliko nočjo ni bistveno izpremenil. Glavnine komunističnih tolp VII. korpusa so morale kljub nekaterim poskusom ostati tam, kamor so jih potisnile enote domobranskih udarnih skupin še letošnjo zimo. V praskah domobranskih oddelkov s komunisti in nekaterih enot ROA je padlo mnogo komunistov. V tem času se je predalo domobranecem v Zužemberku tudi več prisilnih mobilizirancev.

Napad dveh komunističnih brigad v preteklem tednu na novoustanovljeno postojanko na Kal pri Ambrusu je stal komuniste mnogo krvi, a ni rodil niti najmanjšega uspeha. Tudi tu je padlo več desetih komunistov. Zaplenjenega je bilo tudi neka orožja.

XII. brigada, ki je dobila po nedavnih krvavih porazih spet ojačenja, se je ponovno podala na nevarno pot preko dolenjske ceste na sever proti nemški meji. Spetoma je v noči od 25. na 26. marec spopadla ta brigada z Marnovim tehničkim oddelkom. Spopad je trajal le malo časa. Bežeče tolovaje so zasledovali naši tanki in oklepniki. Tolovaji so imeli več mrtvih in ranjenih. Razkropljeni banditi so se umaknili v smeri severa, kjer so takoj naslednje jutro naleteli na prednje oddelke neke ukrajinske divizije, ki je XII. brigado pri Sv. Križu in Moravčah spet temeljito naklestila. Padlo je okrog 25 banditov, med njimi bataljonski politikomisar. Zaplenjeno je bilo nekaj strojníc, večje število pušk in drugega materiala. Naslednji dan so se nadaljevale borbe z ostanki te in neke druge banditske skupine severno in severozahodno od Čateža in Primskovega. Tudi tu so imeli komunisti večje število mrtvih in ranjenih.

Radi tekočih akcij v zahodnem delu pokrajine in na Gorenjskem se je gorenjski tolovajski odred umaknil na Dolenjsko. Domobranske patrole so izvedele, da se nahaja nekje v bližini Moravč in na nemški strani, koder izsiljujejo tolovaji hrano in vino. Gorenjskemu odredu se je pridružila tudi neka druga tolovajska enota, ki je prišla iz Stajerske.

Neka udarna domobranska skupina, ki je krenila iz svoje izhodiščne točke proti Straži in naprej proti Gorjancem, je na svojem pohodu presenetila pri Gornji Straži kurirsko patrolo VII. korpusa in zaplenila pri tem mnogo dragocenega obveščevalnega in agitacijskega materiala. — Novomeški udarni bataljon je na višini pri Vrhu, vzhodno od Novega mesta, napadel neko banditsko skupino. Padlo je več tolovajev. Na begu so tolovaji pustili tudi svoje kosilo. Zaplenjenega je bilo nekaj orožja.

Nadaljnje plenjenje in izmozgavanje civilnega prebivalstva se nadaljuje. Tako plenita že dobrih 14 dni XV. in Gubčeva brigada na ozemlju jugovzhodno in vzhodno od Novega mesta. Stanje v Suhi Krajinji postaja čedalje nevarnejše. Brigade se hranijo sedaj že s svežo zelenjavo razne vrste, medtem ko jim sanitetni referentje govore o skorbutu in drugih avitaminoznih boleznih. Zivina, ki jo rekvirirajo na svojih pohodih s področja, kjer je še količkej ostalo, služi pod pretvezo plemenskega izbora za štabe raznih brigad in divizij. Politikomisarji so začeli z veliko agitacijo za preselitev družin na »svobodno« ozemlje. Tudi se je začelo šušljati med samimi tolovaji, da se bodo morale vse tolovajske sile povleči proti vzhodu.

Teroristični napadi na naselja se nadaljujejo. Zlasti je omeniti zadnji tak napad na Zužemberk in vasi okrog. Letala so prišla v več valovih in zmetala na razne »vojaške« cilje večje število bomb, ki so prizadejale občutno škodo zlasti na kmečkih poslopijih. Mnoge od bomb so bile zažigalne. Močan zahodni veter je požare v Trebči vasi, Sadinji vasi in drugod razširil malone na vsa poslopja. Škoda, ki jo je utrpelo nedolžno civilno prebivalstvo, je velika. — Vojni poročevalec L. P.

Patrola domobranske čete velikolaške bojne skupine je na obhodu proti Smuki ujela namestnika poveljnika oziroma zdravnika 15. divizije Borivoja Jeleniča.

V Lazinah pri Hinjah se je pred nedavnim pojavila italijanska komunistična brigada. V Hinjah samih pa je 9. brigada. Tako so naši tolovaji zopet po letu dni skupaj v Suhi Krajinji s tistimi, s katerimi so jo v letih 1942 in 1943 skupaj požigali in uničevali.

V Skočjanu so istega dne pokopali žrtvi bombnega napada na Zužemberk: podnaredni-

ka Jožeta Medicina in Jožeta Severja. Pogrebne obrede je opravil škocjanski župnik, pevski zbor pa je zapel žalostinko. Pogreb je bil veličasten; ogromno število vencev je pričalo, kako sta bila padla domobrancia priljubljena med ljudstvom, udeležba pa je dokazala, kako Skočjan čuti s protikomunističnimi borci. Od fantov se je poslovil poveljnik domobranske baterije. V svojem govoru je poudarjal vrednost žrtev, ki jih je doprinesla škocjanska fara v boju proti komunizmu. V skupnem grobu počiva zdaj tu že 50 fantov iz škocjanske fare.

Na našem ozemlju se šestokrat dogodil, da strmoglavijo angloameriška strahovalna letala. Tako je na velikonočno soboto strmoglavil ameriški bombnik blizu Dolnjega jezera pri Cerknici, nek drug bombnik pred nedavnim blizu Trebnjega, v petek pa je strmoglavilo letalo pri Dragi.

Velikolaška bojna skupina je pred dnevi zopet izvojevala nad komunisti veliko zmago. Komunisti: Cankarjeva in Levstikova brigada, Dolenjski odred in komunistična artilerija je

s podporo dveh tankov in s pomočjo štirih havbic 100 mm napadla bojno skupino pri Strugah. Patrola domobranske čete pod poveljstvom poročnika Petriča se je v času napada nahajala na terenu in je iznenada vpadla v hrbet celotnega tolovajskega obroča. S tem svojim napadom je poročnik razbil tolovaje, tolovajske brigade pa so se razbežale na vse strani, tako da se tolovajem ni posrečilo izvesti nameravanega napada. V boju je padlo 20 tolovajev, zaplenjeno pa je bilo: dve težki strojnici, težki minomet in precej orožja. Bojna skupina je nato udarila za razkropljenimi brigadami in pobila precej komunistov.

Iz Novega mesta je prispelo poročilo, da tolovaji že izseljujejo svoje družine v Dalmacijo.

Komunisti so 6. aprila presenetili v Metnaju domobrancia Kostena Alojzija. Najprej so ga obstrelili, nato odvlekli in ustrelili za skednjem. Dva domobrancia, ki sta se pojavila v bližini, sta podrla tolovajskega mitraljesca, ki je strazil hišo.

U G A N K E

Preglednica (Boštjan)

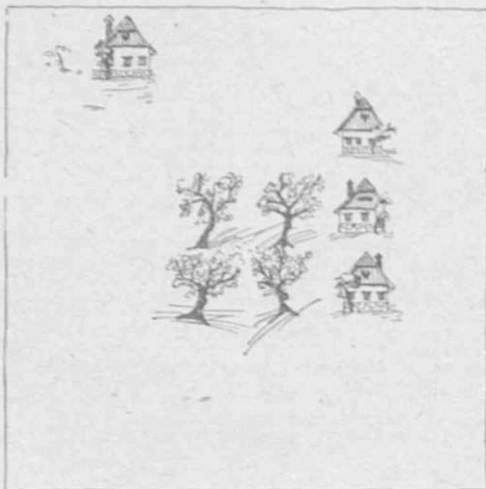
Ceta	Vodnik	Ujetih	Kraj
12	Sever	10	Bistrica
11	Kovačič	22	Dovje
31	Travnik	30	Dobrunje
40	Potokar	42	Zasavje
21	Laznik	20	Zalog
30	Kodrač	110	Lož
13	Kremelj	—	Logatec

Rešitev za domobrančevno geslo!

Sifrirana brzozavka (Radoš)

10 • 0 • 2e • u • 4i — 1 • 5i — 10 • 20 • e • 1u
• i • 4a • 5i • 0 • 30 • 50 — 30 • 50 • a — 0 •
3a • e — 1 • 5i — 4i • a • 50 • i — 2u • 4i • a
• 2e • e.

Zapuščina (C & P)

Svojim štirim sinovom je oče na smrtni postelji zapustil veliko parcelo s štirimi hišicami in štirimi sadnimi drevesi: »Vsakemu od vas,« je dejal, »zapuščam hišo in sadno drevo ter pripadajoči del zemljišča. Vendar pogoj je ta, da imej vsakdo izmed vas enak kos zemljišča, na katerem bo po ena hiša in eno sadno drevo...« Kako so si sinovi razdelili zapuščino?

Dopolnilnica (C & P)

OS . . . NEŽ
S . . . LANT
. . . ARNA
S . . . EŠINA
OS . . . LJENOST
ML . . . NIČ

Dopolnjene črke dajo rek!

Kónjiček in kraljeva pot (C & P)

ker	zgo	a	sta	če
to,	o	nih	daj.	Ko
vi	vse;	let	ne	vi;
kaj	za	to	o	Ham
je	sta	ve,	kaj	di,
daj	po	pri	prav	bo
ke	bo	zne	je;	ljen
ne	le	zda,	bo	ne
ko	bo	je,	ko	a
a	ne	poz	bo	zda;
je;	pad	A	nost	poz
seb	ču	ne	nad	vim.
cem	ko	Po	bo	vid
va	na	zda,	če	lo
bo	vrab	ce	Pre	ne

Satjivki (Radoš)

1. Kateri sod partizanom nič kaj ne diši?
2. Kateri panj prezimuje največ čebel?

Rešitev ugank št. 16

Veriga.

Krist je vstal. Aleluja!

Prerokba

(Pred) en bo (pet) e lin (dva) krat (za) pel me boš (tri) krat (za) tajil = Preden bo petelin dvakrat zapel, me boš trikrat zatajil.

Skrivnostno pismo

Beri v ogledalu:

Vsem domobranecem in prijateljem prav vesele velikonočne praznike!

Križanka za veliko noč

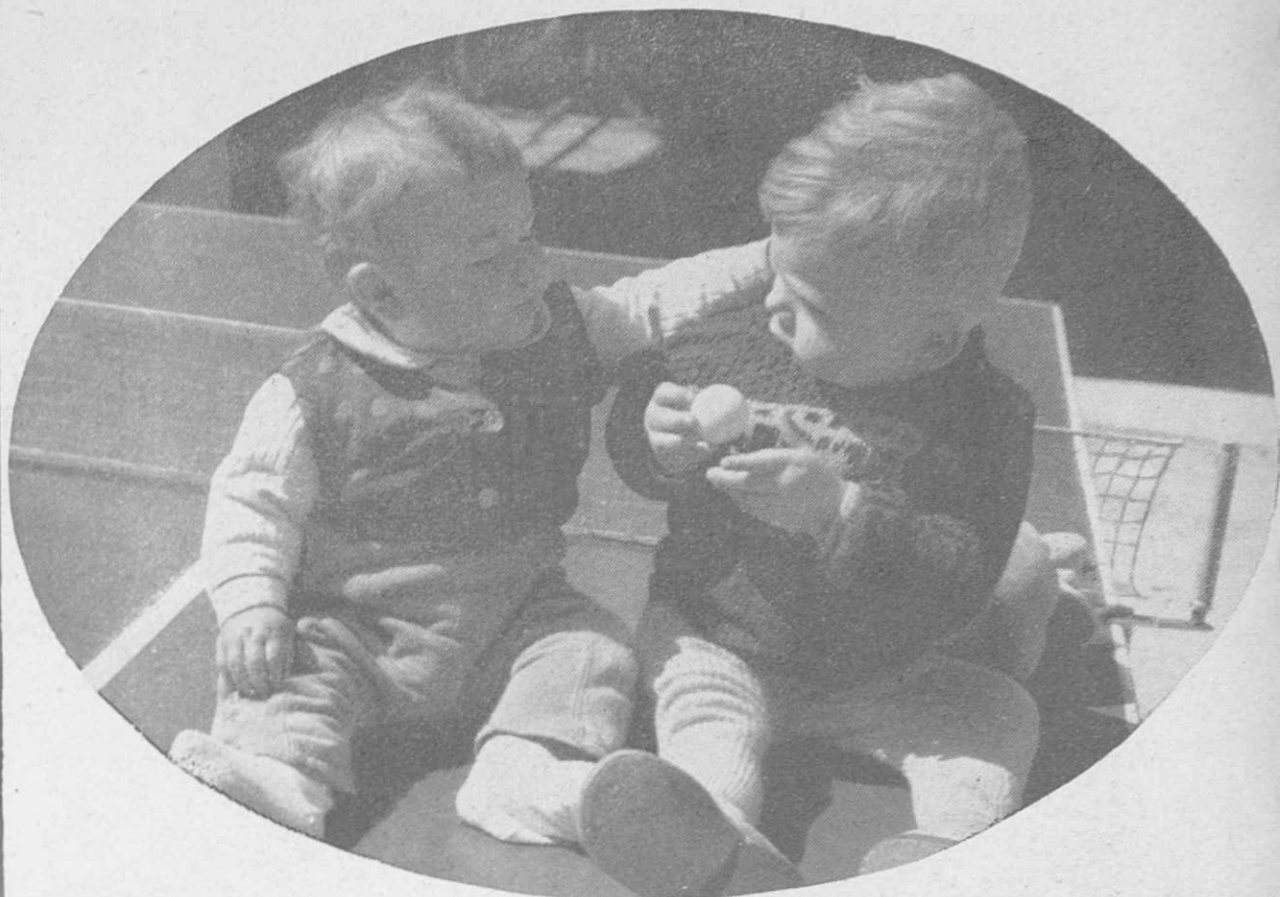
Vodoravno: 1. Ajas, 5. Radomir, 9. iva, 10. koleraba, 15. jod, 17. pletilec, 18. dereze, 19. kes, 20. Ana, 21. Ocotek, 23. oče, 25. Per, 26. velika noč, 27. pi, 29. kap, 30. anoda, 31. Una, 32. ol, 33. ton, 34. Rlm, 35. ar, 38. ab, 39. Ticino, 41. cin, 43. osa, 45. uta, 46. Gomora, 48. mir, 49. krak, 52. as, 53. Damir, 55. vinar, 56. on, 58. šola, 59. anemone, 60. re, 61. sir, 62. kocinica, 63. bet, 64. nakovalo, 65. Laban,

Navpično: 1. arijec, 2. javorovina, 3. Ada, 4. sok, 6. Molè, 7. Ilek, 8. Retečan, 11. ris, 12. Ala, 13. Benečan, 14. raca, 16. dete, 17. plezalec, 18. dolinica, 22. kihar, 23. okarina, 24. enota, 25. podobar, 27. puritanec, 28. namig, 36. Roma, 37. komiliton, 39. Turino, 40. nos, 42. IRA, 44. sirar, 47. odirava, 49. kvak, 50. kamin, 51. krona, 54. Mosela, 56. kino, 57. locen, 63. baba.

Fa dom in rood

Dafür
kämpfen
wir

SRP IN KLADIVO - KRI IN PLAMEN

Flammer und Sichel -
Blut und Vernichtung

Suha Krajina je v letih komunistične strahovlade na Slovenskem huje trpela ko drugi deli naše domovine. Tod so preganjani komunisti vselej našli varno pot v Kočevski Rog, iz katerega so hodili ropat po obubožanih vaseh. Zaradi komunistov so badojčevci požgali cele vasi, tako da so danes tod le ruševine in opaljene stene. Letos so komunisti vendarle morali iz teh krajev, kjer jih je ljudstvo kot gade moralo prehranjevati, ko je samo gladovalo. Komunisti so hoteli mobilizirati vse moške, ki pa so se umaknili. Zato so v svojem maščevanju zažgali dne 14. marca Hinje, nato pa še Zvirce. Vse ljudstvo so spodili na pokopališče in v cerkev, nato pa vse hiše izropali in vas zažgali. Na ruševinah in opaljenih stenah so ostali le znaki »svobode«: srp in kladivo, AVNOJ in KPS, skoraj sto slovenskih družin pa je moralo na pot beračev in brezdomcev.

Die »Suha Krajina« hat in den Jahren der kommunistischen Schreckensherrschaft in Slowenien noch ärger gelitten, als andere Teile unserer Heimat. In den Wäldern des Gottscheeder Horns fanden die Banden ihre Zuflucht und überfielen raubend die Dörfer der Umgebung. — Nachdem die Banden ihre Ausplünderung vollendet hatten und ihnen die Bevölkerung nichts mehr bieten konnte, zogen sie ab, nicht ohne die Zwangsmobilisierung der männlichen Bevölkerung zu versuchen. Da aber dieser Versuch durch die Flucht der Bauern mißlang, brannten die Kommunisten aus Rache am 14. 3. 1945 Hinje und späterhin noch Zvirce ab. — Statt Freiheit brachten si Not und Elend, Blut und Flammen.

BELO IN ŽIVLJENJE

Arbeit und Frieden

»Mati, domovina, Bog« — to so sveta gesla Slovenskega domobranstva, ki jih naši protikomunistični borci izpolnjujejo z neizprosnim bojem proti boljševizmu na naših tleh ter uresničujejo z delom in s svojim varstvom nad našo domovino. Kjer so oni, tam je življenje, tam je mir, tam kmet pridno obdeluje svojo zemljo ter obnavlja svoje domove, ki jih je boljševizem uničil.

»Mutter, Heimat und Gott« — ist die Parole, unter der die Landeswehr ihre unerbittlichen Kämpfe gegen den Kommunismus führt. Die Kämpfe, die dem Heimatlande den Schutz gewährleisten, unter dem es sich in Ruhe und Frieden seiner Arbeit und seinen Aufgaben widmen kann.

